

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

JAN DRDA - DRAMATIK
BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Karolína Schneiderová
Specializace v pedagogice, Český jazyk se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: PaedDr. Jiří Staněk, CSc.

Plzeň 2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 15. dubna 2014

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu své bakalářské práce panu PaedDr. Jiřímu Staňkovi, CSc. za ochotný přístup, cenné odborné rady a připomínky. Poděkování patří také panu doc. Ing. Janu Krekulovi, DrSc. za pomoc při získání literárních materiálů o Janu Drdovi prostřednictvím meziknihovních služeb knihovny Akademie věd České republiky. V neposlední řadě děkuji také Státnímu oblastnímu archivu v Příbrami, konkrétně paní Haně Bártové, za ochotné poskytnutí cenných informací o Janu Drdovi.

OBSAH

ÚVOD.....	7
1. PORTRÉT JANA DRDY	10
2. DIVADELNÍ HRY JANA DRDY	15
3. ANALÝZA JEDNOTLIVÝCH HER.....	18
3.1 Magdalenka	19
3. 1. 1 Téma	19
3. 1. 2 Prostředí.....	21
3. 1. 3 Postavy	21
3. 1. 4 Kompozice.....	23
3. 1. 5 Jazyk	23
3. 2 Jakož i my odpouštíme	24
3. 2. 1 Téma	24
3. 2. 2 Prostředí.....	27
3. 2. 3 Postavy	27
3. 2. 4 Kompozice.....	28
3. 2. 5 Jazyk	29
3. 3 Hrátky s čertem.....	29
3. 3. 1 Téma	29
3. 3. 2 Prostředí.....	32
3. 3. 3 Postavy	33
3. 3. 4 Kompozice.....	35
3. 3. 5 Jazyk	35
3. 4 Romance o Oldřichu a Boženě	36
3. 4. 1 Téma	36
3. 4. 2 Prostředí.....	39
3. 4. 3 Postavy	39

3. 4. 4 Kompozice.....	41
3. 4. 5 Jazyk	41
3. 5 Dalskabáty, hříšná ves aneb Zapomenutý čert	42
3. 5. 1 Téma	42
3. 5. 2 Prostředí.....	45
3. 5. 3 Postavy	45
3. 5. 4 Kompozice.....	46
3. 5. 5 Jazyk	47
3. 6 Jsou živi, zpívají	47
3. 6. 1 Téma	47
3. 6. 2 Prostředí.....	51
3. 6. 3 Postavy	52
3. 6. 4 Kompozice.....	53
3. 6. 5 Jazyk	54
4. ZAŘAZENÍ DRAMAT DO ŠIRŠÍHO KONTEXTU.....	55
ZÁVĚR.....	58
RESUMÉ	61
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	62
SEZNAM PŘÍLOH	I
PŘÍLOHY	II

ÚVOD

Má bakalářská práce se nazývá „*Jan Drda – dramatik*.“ Při výběru tématu této práce mě ovlivnilo několik faktorů.

Jan Drda je autorem příbramského regionu, sám se v Příbrami také narodil. Příbram je i mým rodným městem, prostřednictvím mnoha svých děl nás do tohoto města zavádí, tudíž je mi jeho tvorba velmi blízká. Velmi mě zaujala jeho pokorná a skromná osobnost, která se promítala do všech jeho děl.

Drda byl nejen kvalitním prozaikem, ale také velmi činným dramatikem, žurnalistou a publicistou. Má vášeň pro divadlo a dramatické umění mě podnítila k tomu, že jsem se rozhodla zpracovat ve své bakalářské práci analýzu divadelních her Jana Drdy, jež kromě dvou, *Hrátek s čertem* a „*Dalskabát*“, nejsou dnešnímu divadelnímu publiku příliš známy. Dokonce ani Jaroslav Bílý, vedle Františka Götze častý autor doslovů a režijních poznámek k Drdovým dramatům, neuvádí jako první dramatické dílo jednoaktovou komedii *Magdalenka*, ale až hru *Jakož i my odpouštíme*. „*Jeho vůbec první divadelní hra o hornické solidaritě Jakož i my odpouštíme – čerpaná z rodné Příbrami. Uvedl ji roku 1940 E. F. Burian.*“¹ Na tomto místě je tedy nutné podotknout, že dokonce ani některým divadelním kritikům či režisérům není znám kompletní výčet jeho šesti divadelních her, první hra je dosti opomíjena, tudíž jsou všeobecně známy jen dvě z Drdových her.

Jak již bylo výše řečeno, Drda napsal celkem šest divadelních her, ve své práci analyzuji všechny uvedené hry: komedii *Magdalenka*, hru z hornického prostředí *Jakož i my odpouštíme*, alegorickou komedii *Hrátky s čertem*, budovatelskou hru *Romance o Oldřichu a Boženě*, pohádkovou komedii *Dalskabáty, hříšná ves aneb Zapomenutý čert* a hru s motivem revolučních událostí *Jsou živi, zpívají*.

Právě proto, že jsem jeho hry dosud neznala, ani nejsou úplně známy širší veřejnosti, lákala mě vize dynamické a živé práce, kterou by mi téma z oblasti dramatu jistě mohlo přinést.

Již při výběru tématu jsem se nechtěla úplně smířit se s tím, že by předmětem mé práce byl rozbor pouze částečného zlomku divadelních her Jana Drdy. Také jsem však počítala s rizikem, že první dvě Drdovy divadelní hry, *Magdalenka* a *Jakož i my odpouštíme*, budou obtížně sehnatelné a čtenáři této práce možná zůstanou utajeny, jelikož v celorepublikovém měřítku se v knihovnách nachází jen několik exemplářů těchto děl.

---

¹ Jaroslav Bílý, doslov ke knize: DRDA, Jan. *Jsou živi, zpívají*. Praha: Orbis, 1961, s. 105.

Na svou snahu sehnat tyto hry jsem však nerezignovala a jsem ráda, že jsem prostřednictvím meziknihovnických služeb Knihovny Akademie věd České republiky v Praze tyto vzácné výtisky získala a mohla je tak vyjmout ze dna spisovatelovy „literární truhly“, která byla doposud zavřena a čekala na zájem veřejnosti. Komedie *Magdalenka* pochází z Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích, hra *Jakož i my odpouštíme* z Ústřední knihovny Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

I já jsem Jana Drdu dříve znala zejména jako autora *Němé barikády*, ostatní tvorba mi nebyla známa. Při přednáškách současné české literatury, vedených PaedDr. Jiřím Staňkem, CSc., mě Drdova tvorba zaujala více a lákalo mě nejen bližší poznání osobnosti Jana Drdy, ale také odhalení jeho mnohdy dosti komplikovaných a neprobádaných divadelních her.

Jelikož o Janu Drdovi není napsána ucelená monografie a také o něm nenacházíme mnoho dostupných informací, rozhodla jsem se proto využít prostor ve své bakalářské práci a alespoň částečně tak přiblížit čtenářům jednak jeho život, ale i veškerou dramatickou tvorbu.

V první kapitole se zaměřuji na Drdův portrét, v němž se snažím přiblížit celý jeho život od jeho těžkých dětských let,² literárních začátků při studiu na gymnáziu až po studium na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, jeho tvorbu v novinářském, prozaickém i dramatickém směru, též jeho proměnlivý postoj k předtím uznávané komunistické straně a pohled na Jana Drdu očima některých jeho potomků.³

V druhé kapitole představuji jednotlivé hry s přihlédnutím k době, v níž dílo napsal. Zabývám se také inspirací a podněty, které ho vedly k napsání hry.

Následující část je členěna na několik podkapitol, z nichž každá obsahuje jednu analýzu výše zmiňovaných her. Analýza je provedena na základě několika kritérií: prvním z nich je téma, v němž přibližuji divákovi příběh jednotlivých dějství či obrazů a také klíčové konflikty, jež mají v příběhu podstatnou roli.

Dále se pokusím vylíčit prostředí, ve kterém příběh probíhá. U mnoha her je také výrazná duchovní atmosféra, jež může často vyvolat emotivní reakci na dílo.

Třetím kritériem jsou postavy, u nich se zaměřuji nejen na jejich psychiku a charakterové vlastnosti, ale často také na vztahy k ostatním postavám či na jejich místo ve hře.

---

² Viz Příloha č. 2: Jan Drda v roce 1915, Příloha č. 3: Jan Drda ve druhé třídě obecné školy (v roce 1922), Příloha č. 4 : Antonie Filipová-Drdová s Janem a Marií na klíně (pravděpodobně v roce 1918).

³ Viz Příloha č. 9: Jan Drda s dětmi (zleva) Petrem, Jakubem a Zuzanou na Dobříši (v roce 1951).

Čtvrtým kritériem je vymezení kompozice, jež u Drdy může být často kombinací více kompozičních principů.

Posledním kritériem je zhodnocení jazyka. Z hlediska jazykového zpracování si všímám zejména toho, zda postavy hovoří spisovně či nespisovně, zda se v díle vyskytují specifické jazykové jevy, jako např. obecná čeština. Pokud se tyto rysy v díle vyskytují, snažím se je blíže vymezit a identifikovat.

V závěrečné části jsou dramata zařazena do širšího kontextu doby, v této části je mým záměrem poukázat na souvislosti ve spisovatelově tvorbě s ohledem na události, které v jednotlivých etapách vývoje české literatury probíhaly.

1. PORTRÉT JANA DRDY

Jan Drda, významný český dramatik, prozaik a filmový scénarista, se narodil 4. dubna 1915 v Příbrami. Mimo jiné byl také autorem mnoha pohádek, které v dnešní době těší mnoho dětských čtenářů. „*Měl dar barvitého slova, zvláště pro oblast vesnických a maloměstských kreseb.*“⁴ Přirozeně, a přitom velmi přitažlivě a vtipně, dokázal vylíčit osudy mnoha obyčejných lidí. Od dětství byl skromnou osobností, své těžké dětství prožil v chudobě. Drdova matka, Antonie Filipová-Drdová, hrála v dobročinném divadelním spolku v Příbrami. Zemřela velmi brzy, v roce 1921, kdy Janovi bylo pouhých šest let. Jeho otcem byl Josef Drda, který se vyučil kamnářem. „*Později, když byla založena první nemocenská pojišťovna, dělal kontrolora pojišťovny, hlavně havířů.*“⁵ Byl velmi nezodpovědný a o své dva potomky, Jana a jeho sestru Marii, se nestaral a v roce 1925 od rodiny odešel. Díky těmto událostem se Jan i Marie stali sirotky. Krátce nato se jejich výchovy ujala babička z otcovy strany, jež měla na výchovu dětí největší vliv.

Iniciativa a přesvědčení Drdovy babičky o jeho literárním nadání mu umožnily studium na klasickém gymnáziu v Příbrami, kde mu finanční podporu poskytlo tzv. Jungmannovo stipendium. „*V té době byl ředitelem gymnázia dr. Emil Kalista, který podporoval amatérské divadlo při gymnáziu.*“⁶ Od roku 1931 přispíval do mnoha časopisů, např. do *Studentského časopisu*, *Kultury doby*, *Rudého práva* či *Literárních novin*.⁷ Při studiu na gymnáziu se angažoval jako začínající mladý dramatik. „*Již v septimě napsal divadelní hru Dodekanesie (Případ plánu) a v této hře také roku 1933 hrál.*“⁸ Roku 1933 byl Jan Drda velmi literárně produktivní a vytvořil další dramatická díla, např. divadelní hru *Kolumbus* a podílel se i na interpretaci inscenace *Vest Pocket revue*. Svými literárními příspěvky, zejména črtami, soudničkami a reportážemi, přispíval do nejrůznějších novin, a tak obohatoval kulturní a společenský život příbramského regionu. Roku 1934 odmaturoval.⁹

Jeho další kroky směřovaly na Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy, kde vystudoval srovnávací dějiny literatur a klasickou filologii. Drda se velmi aktivně realizoval také v žurnalistické činnosti. V průběhu studií na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy

---

⁴ KUNC, Jaroslav. *Slovník soudobých českých spisovatelů. Krásné písemnictví v letech 1918 - 45*. Praha: Orbis, 1945, s. 115.

⁵ FILIP, Václav a ŠTĚDRÁ, Libuše. *Potomci slavných žijí mezi námi 3: co nebylo v televizním seriálu*. Praha: Cesty, 2002, s. 127.

⁶ ŠMÍDOVÁ, Zdeňka. *Jan Drda: personální bibliografie*. Příbram: Okresní knihovna Příbram, 1990, s. 2.

⁷ *Slovník české literatury po roce 1945*. [online]. 2014. Dostupné z URL:

<<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=937&hl=jan+drda+>>. [Cit. 5. 3. 2014]

⁸ Tamtéž.

⁹ Viz Příloha č. 5: Jan Drda jako maturant v roce 1934.

příspěval do *Lidových novin* a také redigoval univerzitní časopis *Rozbor*. Pestrost a zajímavost jeho příspěvků nejspíše zapříčinila, že se roku 1937 stal redaktorem kulturní rubriky v těchto novinách. Mimo jiné byl také kolegou Eduarda Basse. Jeho „novinářským“ učitelem se stal Karel Čapek. I nadále působil v mnoha významných redakcích, např. ve *Svobodných novinách* (později *Lidových novinách*). Jan Drda některá svá literární díla publikoval v časopisech a denících, např. v roce 1937 publikoval román *Stříbrná oblaka* pod pseudonymem Petr Plavec v prvorepublikovém časopise pro ženy (*Hvězdy československých paní a dívek*). Tento román se stal předlohou pro stejnojmenný filmový snímek, který režíroval Čeněk Šlégl. Hlavní postavy ztvárnily herecké prvorepublikové elity, např. Jaroslav Marvan či Zita Kabátová.

V květnu roku 1945, po krátkém uvolnění situace a osvobození Československa Rudou armádou, publikoval v časopisech, z nichž se většina orientovala optimisticky a odpoutala se od válečných hrůz a hořkostí, např. v *Kytici*, *Květnu*, *Právu lidu*. V tomtéž roce se stal členem redakce v deníku *Práce*, následně v letech 1948 – 1952 působil jako šéfredaktor *Lidových novin*. V závěru éry působení v *Lidových novinách* mu zde byl vydán na pokračování nedokončený román *Hospodáři*. Jeho velmi významnou funkcí bylo předsednictví ve Svazu československých spisovatelů (SČSS), které zastával v letech 1948 – 1956.

V Drdových dílech pozorujeme realistický pohled na život. V prozaické tvorbě je často vykreslen jeho životní příběh a mnoho příbramských motivů. Roku 1940 autorovi vychází některá prozaická díla. Jeho první prozaickým dílem se stala povídka *Zachránění Matěje Řezáče*,¹⁰ která byla vydána jako novoročenka a která „*má řadu znaků příbramské provenience, zvláště z březohorské katastrofy.*“¹¹ Téhož roku byla vydána také jeho románová prvotina, *Městečko na dlani*, jež se stala jedním z nejznámějších prozaických děl. „*V témže roce byla vyhlášena v anketě Lidových novin nejlepší beletrii roku.*“¹² Jedná se o obraz městečka Rukapáně, jímž je ve skutečnosti autorova rodná Příbram. Dílo zachycuje obraz doby před první světovou válkou, nalzáme zde opět příbramská témata. Lze vysledovat i podobnost míst a jmen obyvatel, kteří zažívají veselé i smutné osudy. Hlavní postavy nejsou pouhými figurkami, nýbrž velmi osobitými a specifickými postavami, s nimiž má autor upřímný a vřelý vztah. V románové tvorbě pokračuje románem *Živá vo-*

---

¹⁰ Viz Příloha č. 3: Úryvek z dopisu Matěje Řezáče adresovaný jeho rodině.

¹¹ PALIVEC, Viktor. *Literární místopis Příbramska*. Praha: Národní knihovna, 1953, s. 25.

¹² FILIP, Václav a ŠTĚDRÁ, Libuše. *Potomci slavných žijí mezi námi 3: co bylo i nebylo v televizním seriálu*. Praha: Ottovo nakladatelství - Cesty, 2002, s. 131.

da, vydaným v roce 1942, jenž vypráví život chlapce z venkova v poválečném období. Autobiografické prvky shledáváme i v románu *Putování Petra Sedmilháře* z roku 1943, do něhož je promítnuta autorova touha poznat svého neznámého otce. Jan Drda nacházel velké zalíbení v umění a velmi jemně tuto oblasti vnímal. V roce 1943 také sepsal dvě stručné monografie, *Sochař Jan Kavan* a *Malíř Karel Černý*, ve kterých hovoří o svých přátelích, tehdejších umělcích, s citem maluje jejich životní obraz a seznamuje čtenáře s jejich nadějnou uměleckou motivací.

V následujících letech vznikají další prozaická díla, např. *Svět viděný zpomaloučka* (výbor tvorby pro Lidové noviny), *Krásná Tortiza* (soubor povídek), *Jednou v máji* (román pro mládež), *Listy z Norimberka* (kniha fejetonů) atd. Nejvýznamnější povídkovou knihou je *Němá barikáda*, jež zahrnuje jedenáct povídek, jejichž hlavním záměrem je vylíčení osudů obyčejných lidí při děsivých událostech za druhé světové války. Jan Drda byl mnohými vnímán také jako „pohádková“ osobnost. Neopomenutelné jsou i *České pohádky* z roku 1958, které svými typickými a oblíbenými ilustracemi doplnil malíř Josef Lada. Mnoho pohádek se stalo předlohami pro filmová zpracování režiséra Zdeňka Trošky, např. na motivy pohádky *Český Honza* byla zfilmována pohádka *Z pekla štěstí*. Drda vždy myslel na dětské čtenáře a „v roce 1965 podepsal dopis, ve kterém skupina spisovatelů doporučuje vydávání literárního časopisu pro děti asi ve věku 10 až 15 let.“¹³ Byl si vědom toho, že dětská čtenářská obec postrádá časopis ryze pro ně určený, jelikož v tehdejších dobových časopisech převažovaly hlavně technické články či články politického charakteru.

Jan Drda byl také velmi činným dramatikem, napsal šest divadelních her. V roce 1941 napsal jednoaktovku *Magdalena*, téhož roku také hru *Jakož i my odpouštíme* o třech jednáních. Nejslavnějším dramatickým skvostem jsou *Hrátky s čertem*, komediální báčorka o deseti obrazech z roku 1946. Ta je zahalena kabátem mnoha skrytých významů. Na první pohled se jedná o pohádkovou hru okořeněnou špetkou humoru, po hlubším proniknutí do příběhu však vnímavý čtenář nachází skrytou ironii a alegorie, které narážejí na fašismus a boj proti němu. Tato hra se stala předlohou pro stejnojmenný film, jenž byl natočen roku 1956 Josefem Machem. Hra byla zpracována také jako opera a měla premiéru ve Stavovském divadle v roce 1945. Dnešním divadelním divákům a nadšencům kouzlí úsměv na tváři Městské divadlo v Mostě, které má ve stálém repertoáru činoherní zpracování *Hrátek s čertem*. Následujícím dílem byla také hra s milostnými motivy *Romance o Oldřichu a Boženě* z roku 1953. Roku 1960 napsal další „čertovskou“ pohádkovou ko-

---

¹³ ŠMÍDOVÁ, Zdeňka. *Jan Drda: personální bibliografie*. Příbram: Okresní knihovna Příbram, 1990, s. 54.

medii *Dalskabáty, hříšná ves aneb Zapomenutý čert*, tentokrát o osmi obrazech. Tento příběh, doprovázený souborem nezapomenutelných „čertovských“ postaviček, nyní rozesmává diváky ve Slezském divadle v Opavě. Svou spisovatelskou divadelní dráhu zakončil roku 1961 hrou o pěti jednáních *Jsou živi, zpívají* na téma Květnového povstání.

Roku 1945 se Jan Drda stal členem Komunistické strany Československa. Sympatie k této straně získal už v době před druhou světovou válkou. Shledával v ní naději a vizi „lepších zítřků.“ Po únorovém převratu roku 1948 se komunistická strana ujala vlády v Československu, propagovala ideové sovětské myšlení a ovládala tehdejší politickou, společenskou i kulturní oblast. V této souvislosti ani Jan Drda neopomenul Sovětský svaz a ve své literární tvorbě se v jedné knize zaměřil na osobnost sovětského vůdce Stalina, o němž sepsal biografické dílo nesoucí název *Dětství soudruha Stalina*, jež bylo vydáno roku 1953.

Československá politika ideově směřovala k socialismu, v kultuře se prosazovala budovatelská literatura, která v padesátých letech získala specifický schematický ráz. Jan Drda se stal roku 1948 členem Ústřední rady odborů jako zástupce vědy a kultury společně s filozofem Janem Blahoslavem Kozákem. Většina literárních a kulturních spolků a organizací byla uzavírána, zejména z ideových důvodů nevyhovovaly potřebám Komunistické strany Československa. Z počátku členství v komunistické straně Drda plně souhlasil s cíli a záměry strany, podporoval vyřazení nekomunistických, zejména katolických autorů z literárního života (to se týkalo i takových elitních spisovatelů, jako byl např. Jan Zahradníček).

Po roce 1945 tehdejší československý prezident Edvard Beneš svěřil zámek na Dobříši do užívání Svazu československých spisovatelů. Drda zde společně se svou rodinou trávil podstatnou část svého života. Někteří lidé si myslí, že zneužíval svého postavení a užíval si přepychu na tomto zámku (jeho rodina však využívala pouze malý byt v jednom z křídel zámku). Roku 1968 založil týdeník *Svět práce*, ve kterém zastával funkci šéfredaktora, následně byl deník zrušen.

Jan Drda byl tehdejší společností vnímán spíše jako postava s komunistickou orientací, jež se snažila naplnit cíle komunistické strany, a chvíli tomu tak skutečně bylo, v srpnu 1968 se však otevřeně postavil proti vstupu ruských vojsk Varšavské smlouvy a nesouhlasil s okupací, která vzápětí sužovala Československo. Postavil se na stranu demokracie a počítal i se skutečností, že za tento čin může být ze strany vyloučen. Pohár

předpokládaného očekávání byl naplněn v roce 1969, kdy byl z komunistické strany skutečně vyloučen.

Drda svůj odmítavý postoj k srpnovému vpádu ruských vojsk vyjádřil článkem v *Rudém právu*, uveřejněném 25. srpna 1968, v rubrice „*Umělci mluví k národu*.“ Článek nesl název „*Nezkřivte jim ani vlas, nedejte jim ani kapku vody*.“ Jan Drda své děti až do okupace vedl k obdivu Sovětského svazu, roku 1968 se však karta obrátila, své pocity vyjádřil následujícími dojemnými až srdceryvnými slovy: „*Pero se mi chvěje v ruce, hlas mi zadržává. Pěťadvacet let jsem učil své děti, aby milovaly Sovětský svaz, aby v Moskvě viděly hvězdu naší jistoty, ručitele naší národní a státní nezávislosti. Teď je to všechno v troskách. Tytéž tváře, tytéž uniformy, které viděly na obrázcích z nezapomenutelných májových dnů, které jsem je učil cítit, jako tváře našich osvoboditelů, vidí teď mé děti vlastníma očima v strašných souvislostech. Vidí je prolévat českou krev a střílet do našich národních památníků.*“¹⁴

Jan Drda má pět potomků,¹⁵ jeho synem je např. významný český archeolog, zabývající se keltskou problematikou, PhDr. Petr Drda. Spisovatelovou dcerou je také MUDr. Zuzana Drdová,¹⁶ která, dalo by se nadneseně říci, přiblížila lidem osobnost svého otce těmito slovy: „*Podle mne otec myšlenec komunismu věřil. Až postupem dlouhého času zjistil, že to není to pravé. Ale napřed s nimi tu hru hrál, myslel si, že se bude mít celý svět líp, a když přišli Rusové, byl naprosto zničený člověk.*“¹⁷

Na základě těchto upřímných slov si každý člověk může nakreslit obrázek osobnosti Jana Drdy, který je, i přes všechny jeho následné nesouhlasy s tehdejšími krutými událostmi, mnohými vnímán jako zarytý komunist a autor jediné knížky povídek.

Drdův život vyhasl za volantem jeho vozu dne 28. listopadu 1970, kdy mu na křižovatce v Dobříši selhalo srdce. „*Drda se stal nejosobitějším literárním představitelem hornického Příbramska.*“¹⁸

---

¹⁴ Viz Příloha č. 11: Drdův článek v *Rudém právu* ze dne 25. srpna 1968.

¹⁵ Viz Příloha č. 1: Rodokmen dětí, vnuků a pravnuček Jana Drdy.

¹⁶ Viz Příloha č. 10: MUDr. Zuzana Drdová v roce 1998.

¹⁷ FILIP, Václav a ŠTĚDRÁ, Libuše. *Potomci slavných žijí mezi námi 3: co bylo i nebylo v televizním seriálu*. Praha: Ottovo nakladatelství - Cesty, 2002, s. 137.

¹⁸ PALIVEC, Viktor. *Literární místopis Příbramska*. Praha: Národní knihovna, 1953, s. 25.

2. DIVADELNÍ HRY JANA DRDY

Spisovatelská osobnost Jana Drdy je známa zejména díky *Němé barikádě*, souboru povídek, jenž vzbudil velký ohlas u čtenářů i kritiků. Je velká škoda, že jsou opomíjeny jeho dynamické divadelní hry, do kterých s citem vtiskl svůj pohádkový svět, své pocity, názory i naděje, kterými oplýval např. při Květnovém povstání.

Pokud se vrátíme do Drdových studentských let, zjišťujeme, že jeho divadelní angažovanost se projevila již při jeho studiích na klasickém gymnáziu v Příbrami, kde sepsal divadelní hru *Dokadensie (Případ pláňů)*, v níž si sám zahrál. Jeho divadelní aktivity se dále prohlubovaly, roku 1933 sepsal např. divadelní hru *Kolumbus*. Tato menší díla můžeme považovat za podnět, jenž odstartoval jeho slibnou kariéru dramatika.

Drda zahájil svou divadelní dráhu roku 1941, kdy napsal jednoaktovou komedii *Magdalenka*, jež bohužel není divákům a nadšencům dramatu příliš známa. V České republice se vyskytuje jen několik výtisků této hry. Je mi velkou ctí, že se mi tento vzácný divadelní skvost dostal do rukou, tudíž ho mohu s radostí přiblížit. Tuto hru mohu právem nazvat „perlou v moři zapomnění“, jelikož zmínky a informace o ní nalézáme jen velmi těžko. Na první pohled disponuje lehkým vzdušným tématem, nenacházíme žádné politické motivace jako v jeho dalších některých hrách. Jan Drda zde vykresluje příběh lásky, v kterém hlavní roli hraje mladá dívka Magdalenka. Ta se stala „obětí“ spisovatelského řemesla slavného spisovatele Jana Chrysostoma Maška. Skutečnou životní láskou je pro ni malíř Petr Mašek, vnuk Jana Chrysostoma Maška. Spisovatelův obdiv k jeho mladičké sekretářce přeroste v lásku, jež se promítá i do jeho psaní. V závěru hry nečekaně umírá Petrův otec František, kterého mu jeho dědeček zatajil. Hra dokazuje, že Jan Drda opět s noblesní grácií mistrovsky ztvárnil dílo, v němž nacházíme obyčejné, ale přitažlivé téma každodenního života.

Další dramatické dílo spatřilo světlo světa téhož roku. Drama o třech jednáních, *Jakož i my odpouštíme*, vzniklo jako reakce na události v lednu 1939, kdy Drda ležel na chirurgii v nemocnici Na Bulovce s apendicitidou. Jan Drda vypráví o svých pocitech: „*Sedmého dne po operaci přinesli ošetřovatelé v půl čtvrté ráno raněného člověka. Byl pobodán nožem do hrdla, při dýchání se stále prudčeji zalykal krví, která mu vnikala do průdušek, chropět a bral se k hodině, jak se lidově říká. Všichni byli vyrušeni ze spánku, vstávali z postelí, a podle svých zdravotních možností se přibližovali k neznámému raněnému, až se kolem něho sesedli v kruh. Život mu utikal před jejich očima pomalu, ale vytr-*

vale.¹⁹ Umírající se stále modlil, přesto druhý den zemřel. V Drdově osobnosti zanechala tato událost šrámy na duši. Viděl umírat člověka, kterému nemohl pomoci. Podobnost ve jménech postav není čistě náhodná. Drda vzpomíná na svého dědečka Josefa Vlčka, příbramského horníka. „Člověk, který se několikrát sám i s kamarády díval do tváře smrti, a který se téměř zázrakem vrátil od jejího prahu, by mohl člověku na hranici života přinést ulehčení, mohl by se stát lodivodem v tom strašném přeplouvání obratníku smrti.“²⁰ I když tyto události probíhaly v prostředí velkoměsta, Jan Drda si hru upravil k obrazu svému. Jelikož byl vesnickým mladíkem, měl daleko blíže k tomuto prostředí a také tvrdil, že venkovští obyvatelé oplývají skutečnými city a snahami pomoci druhým. Hra opět přináší motivy obyčejného života a obyčejných lidí, lidské laskavosti a pochopení. Mluvíme o příběhu života a smrti.

Od roku 1942, po heydrichiádě, Drda začíná psát vrcholné dramatické dílo, komediální příběh o deseti obrazech *Hrátky s čertem*. „Teprve perspektiva dovršení porážky Pekla roku 1945 dala i hře pevnou perspektivu, teprve potom našel Drda definitivní podobu závěru *Hrátek*.“²¹ Těmito slovy komentoval dokončení hry František Götz, divadelní dramaturg, literární a divadelní historik a kritik, při vzpomínce na Jana Drdu. V poválečném roce 1946 bylo dílo vydáno. Dnešním televizním i divadelním publikem je vnímáno především jako pohádka. V hloubi díla jsou však ukryty symboly a jinotaje, kterými je poukazováno na fašismus a jeho hrůzy. Hra vznikla na popud režiséra a divadelního kritika Jiřího Frejky, jehož přáním bylo zinscenovat hru, ve které by byla zakořeněna naděje pro české občany. Domnívám se, že Jan Drda se inspiroval některými díly českých literárních klasiků, např. *Strakonickým dudákem* od Josefa Kajetána Tyla, v němž nacházíme kontrast mezi českým a zahraničním prostředím a motiv putování a vlastenectví. Tyto prvky lze s určitými obměnami vysledovat i u Jana Drdy, zde se setkáváme s kontrastem dobra a zla. Dobro představuje česká společnost, zlo německý fašismus. Martin Kabát putuje světem a bojuje proti těmto skrytým fašistickým nástrahám. Premiéra hry byla slavnostně uvedena v Národním divadle v roce 1945. Byl natočen také stejnojmenný film v režii Josefa Macha, kde hlavní role ztvárnili slavní herci jako např. Josef Bek (Martin Kabát), Alena Vránová (Dišperanda), Eva Klepáčová (Káča), František Smolík (Školastykus), František Filipovský (Karborund), Josef Vinklář (Lucius), Vladimír Ráž (Solfernus) či Ladislav Pešek (Belzebub).

---

¹⁹ DRDA, Jan. *Jakož i my odpouštíme*. Praha: Českomoravský kompas, 1941, s. 7.

²⁰ Tamtéž s. 7.

²¹ František Götz, doslov ke knize: DRDA, Jan. *Hrátky s čertem*. Praha: ARTUR, 2011, s. 89.

Po únorovém převratu roku 1948 se společenská situace zcela změnila, drama *Romance o Oldřichu a Boženě* má již budovatelský ráz. V budovatelské poetice se vyčlenil specifický dramatický žánr: „výrobní drama“²², v němž se novým fenoménem stali dělníci jako tvořitelé tehdejší společnosti. Vedle výrobního dramatu vznikaly také hry s vesnickou tematikou, do této skupiny spadá další Drdova divadelní hra, *Romance o Oldřichu a Boženě*, napsána roku 1953. Úkolem těchto her bylo „zachycovat proces politického sebeuvědomování drobných rolníků i emancipace vesnických žen, ale také odhalovat a kriminalizovat všechny, kdo byli nepřáteli této nové, socialistické podoby vesnice.“²³ Jan Drda byl toho názoru, že v jednotných zemědělských družstvech se pracuje neefektivně a nevýkonně. Již zmiňovaný František Götz řekl o této hře: „Zde právě zasáhl Drda přesně, udeřil na podstatný konflikt a vystavěl celou hru na boji za lepší, rychlejší a organizovanější práci v tmářovském JZD.“²⁴

Hlavní jádro příběhu představuje následující konflikt: sklizené obilí má být uloženo do místního hostince, proti tomu se však postaví místní mládež, jelikož zde v tentýž večer má probíhat zábava, a tak nastává konflikt mezi jednotlivými stranami, ten je nakonec šťastně vyřešen. Detailní psychologická propracovanost charakterů postav je v tomto typu her velmi zásadní.

Roku 1959 Drda opět zopakoval své snové představy: napsal pohádkovou veselohru *Dalskabáty, hříšná ves aneb Zapomenutý čert*, kde se vrátil ke svým milovaným čertům. „Aktuálním tematickým a ideovým jádrem navazuje na Klicperu, Tyla, Jirásku.“²⁵ Téhož roku hra měla úspěšnou premiéru na českých divadelních prknech. Roku 1976 byla dle této předlohy natočena stejnojmenná filmová pohádka, jíž režíroval Jaroslav Novotný. V hlavních rolích se představili Jiřina Bohdalová (Marijána Plajznerová) a Jaroslav Moučka (Trepifajksl), ve filmu si však zahráli i další významní herci, např. Jana Paulová, Květa Fialová či Petr Haničinec. Jan Drda se zde snaží vtipným způsobem vykreslit boj prostých venkovských lidí s pekelnými silami. Hlavní postava, vdova Marijána Plajznerová, polidští zapomenutého čerta Trepifajksla, jenž poté začne mít rád lidi. Pekelníci sešlou na zem čerta Ichthuriela přestrojeného za faráře a chtějí těmto zvyklostem zabránit, ale neuvěřitelná síla venkovského lidu jim to znemožní. Divadelní kritik František Götz o této veselohře

---

²² JANOUŠEK, Pavel. *Přehledné dějiny české literatury 1945 - 1989*. Praha: Academia, 2012, s. 162.

²³ Tamtéž s. 164.

²⁴ František Götz, předmluva ke knize: DRDA, Jan. *Romance o Oldřichu a Boženě*. Praha: Orbis, 1953, s. 6.

²⁵ František Götz, doslov ke knize: DRDA, Jan. *Dalskabáty, hříšná ves aneb Zapomenutý čert*. Praha: Orbis, 1960, s. 93.

napsal: „Česká vesnice je zde uvedena do tvrdého zápasu se světem, v němž oznívá Západ se svými podvody a klamy na oklamání druhých, se vším rozvratem, zastíranými útěšnými hesly.“²⁶

Posledním Drdovým divadelním dílem je hra *Jsou živi, zpívají* o pěti jednáních. Inspiroval se zde látkou z Květnového povstání, kterou již podrobněji přiblížil v proslulé povídkové knize *Němá barikáda*. Drda měl k tomuto tématu velmi blízký vztah a prohlásil: „Pražské povstání, osvobození Prahy - to byl vůbec můj nejsilnější zážitek, na jaký si mohu vzpomenout.“²⁷ Jeho záměrem bylo ukázat čtenáři tuto historickou událost z perspektivy obyčejných lidí. Děj zasadil do pražského prostředí „Zvoníkovice“ vily, kde všichni její obyvatelé bedlivě poslouchají aktuální zpravodajství z povstání. Ve hře se vyskytuje mnoho silných momentů, které zachycují pocity z tehdejších událostí. Drda v charakterech jednotlivých postav ukryl naději a energii, jež se probouzí v jejich nitru s blížící se revolucí. Autor výrazně klade důraz na možnou proměnu psychické stránky jednotlivých postav při revolučních událostech. Naděje, boj, víra a vnitřní síla: v duchu těchto hesel je psáno Drdovo poslední dramatické dílo, jímž završil svou tvůrčí spisovatelskou dráhu v dramatickém směru.

3. ANALÝZA JEDNOTLIVÝCH HER

Tato analytická část se pokouší odhalit tajemství lehkého spisovatelského stylu dramatických děl Jana Drdy, který milovalo mnoho čtenářských duší a který se stal základním stavebním kamenem pro budoucí podobu budovatelského dramatu.

Drdova dramatická díla jsou veselá i smutná, jednoduchá i složitá, zamýšlející i inspirující. Jeden fenomén ale převládá vždy. Drdovým divadelním hrám nikdy nechybí lidskost a pokora. Skromná a zasněná „pohádková“ osobnost Jana Drdy se promítá do jeho živých dramatických prací. Drdovým příběhům je cizí strohost, šablonovitost či nudnost. Hrám vdechují život obyčejní lidé a jejich osudy. Jeho hry dokážou rozesmát i dojmout či vykouzlit novou inspiraci. Nyní vstoupíme do komnaty Jana Drdy, ve které se ukrývá šest jeho divadelních her, z nichž některé jsou stále zahalené tajemstvím neznámého odhalení.

---

²⁶ František Götz, doslov ke knize: DRDA, Jan. *Dalskabáty, hříšná ves aneb Zapomenutý čert*. Praha: Orbis, 1960, s. 95.

²⁷ DRDA, Jan. *Jsou živi, zpívají*. Praha: Orbis, 1961, s. 102.

3.1 Magdalenka

3.1.1 Téma

Klíčovou rolí v této optimistické komedii sehraává v příběhu láska a urputná snaha o získání okouzující mladé ženy Magdalenky. Láska je projevována dvěma muži rozdílných generací, oba spadají do jedné rodiny. Na jednom břehu řeky stojí slavný sedmdesátiletý spisovatel, Jan Chrysostomos Mašek, jemuž je Magdalenka velmi blízká. Na druhé straně břehu stojí Maškův vnuk, malíř Petr, jenž Magdalenku skutečně miluje.

Začíná velmi dynamický a živý příběh, který s lehkostí a radostí líčí osudy těch, kterým láska zamotala hlavu. Jsme v pracovně Jana Chrysostoma Maška, mistra spisovatele. Je ráno, pracovna je zahalena slunečním svitem a na pracovním stole je rozházeno mnoho popsaných papírů, které neodmyslitelně patří k tvůrčí spisovatelské činnosti a které podtrhují autorovu osobnost. U Mašků je zaměstnána stará služka Terežka. Ta se již nějaký ten pátek stará o klid a kouzlo domova. Slečna Magdalenka u spisovatelského mistra Jana Chrysostoma pracuje jako sekretářka. Jednoho krásného rána si Magdalenka četla několik řádků z mistrova pera: „*Hle, řekne zařikadlo, neřekne nic, jen pomyslí, a ona jako na rozkaz přichází, Magdalenka, překrásně ryšavá jak drátky matné mědi, s velkýma, tmavýma očima, v jejichž bělmu se leskne děs, a přitahována tou magickou silou, udělá, co jí poručí.*“²⁸ Až do této chvíle Magdalenka netušila, že si ji mistr důvěrněji oblíbil.

Přichází paní Dobešová, Maškova obdivovatelka. Ta si již dlouhou dobu přála být mistrovou zapisovatelkou jako Magdalenka. Mistr ji však vždy odmítl, neboť zapisovat jeho spisovatelské řádky smí jen ten, ke komu má zvláštní a důvěrný vztah.

Petr, mladý nadějný malíř, Magdalenku upřímně miluje. Jeho smýšlení je snivé. V představách jeho oči vidí neznámé místo, kam se svou drahou Magdalenkou uprchne.

Magdalenka stále přemýšlí nad slovy, jež si přečetla u mistrova stolu, a je v rozpacích. Do příběhu vstupuje František, chudý pocestný a zatajený Petrův tatínek, kdysi byl mistrem sochařem, své pocity ztvárnil v sochařských dílech na zahradě, kde nyní není nic. Ani jedna socha. Jan Chrysostomos Mašek všechny zničil.

Do domu přichází Maškův přítel, abbé Antonín Sosna, zastávající funkci kněze ve výslužbě. Jan Chrysostomos Mašek vypráví příteli o svých jubilejních oslavách, všechny honosné a uctivé proslovy však líčí spíše v šedých barvách, jakoby o ně ani nestál. Pozor-

---

²⁸ DRDA, Jan. *Magdalenka*. Praha: A. Neubert, 1941, s. 7.

nost věnuje Magdalence, i když svému příteli tvrdí, že je to pouze jeho sekretářka, neskrývá však náklonnost k ní, v její blízkosti se cítí jako znovuzrozený a svůj věk vůbec nevnímá.

Magdalenčina cesta zapisovatelské praxe začala v Řásnově, kde žila u tety, rodiče už v té době neměla. Jan zde měl své letní sídlo, zjistil, že je absolventkou gymnázia, a přijal ji jako svou sekretářku. Jan se svěřuje svému příteli s tím, že mu srdce krvácí, jak jsou si Magdalenka s Petrem blízcí, má velké obavy z jejich možného budoucího vztahu, a proto přichází s účelným opatřením: Magdalenka je pro mistra zdrojem inspirace a udává směr jeho tvorbě, stala se nepostradatelnou součástí jeho uměleckého života a nehodlá o ni přijít, svého vnuka Petra chce tedy poslat na roční malířská studia do Itálie, konkrétně do krás a tajů florentské oblasti.

Petr se však zdráhá. Dospěl a sám sebe považuje za transformovanou osobnost, jež žije hlavně svými vnitřními pocity a řídí se hlasem srdce, a postaví se proti touhám a snahám svého dědečka i jeho přítele Antonína Sosny. Magdalenka vše slyší a postaví se na Petrovu stranu. Petr začíná proklínat dům, v němž maloval svůj životní obraz, své radosti, své trápení, svou lásku k Magdalence. A teď je všechno pryč. Cítil se jako anděl, „*kterému přistřihovali křídla*“²⁹, a on byl najednou spoutaný. Nevěděl, co dělat. V onom zatraceném domě nechtěl zůstat ani minutu a na kolenou prosil Magdalenku, aby odešla s ním, ta ani vteřinu nezaváhala. Magdalenka si do nenápadného keře schovala černý kufřík, který si připravila k útěku.

Po dvaceti letech se do domu vrací František, jehož život byl plný zklamání a trpkosti, a zasněně si prohlíží zahradu, kde kdysi stávaly jeho zvláštní sochařské práce. Jan Mašek představil Františka všem přítomným jako svého synovce a vzdáleného příbuzného. Paní Dobešová prosí mistra o část rukopisu, který dnes napsal. Paní Dobešová zjistí, že rukopis na mistrově stolku není, ale Magdalenka je přesvědčena, že onen rukopis byl v mistrových deskách. Po vytrvalém a dlouhém hledání Jan Mašek zjistil, že Petr omylem použil tento papír jako plátno pro svou malířskou fantazii. Petra udivuje, že v rukopisu nachází slovo Magdalenka, rozzuřeně, ale i velmi zklamaně se zadíval na svého dědečka, sebral odvalu a otevřeně mu sdělil, že odchází, jelikož jím nechce být dále ovlivňován.

Magdalenka byla Petrovi nejdříve lhostejná, nezavádil o ni pohledem. Ve chvíli, kdy se na ni poprvé podíval, stala se září a nadějí jeho života. Prožívali spolu všechny

---

²⁹ DRDA, Jan. *Magdalenka*. Praha: A. Neubert, 1941, s. 19.

strasti i radosti, zároveň byli sužováni trápením a bolestmi a také strachem, že celý jejich život, život dvou mladých zamilovaných lidí, je uvězněn v mistrově plnicím peru. Vinou mistrova fanatického zalíbení v Magdalence přetekl Petrovi pohár trpělivosti. Byl si jistý, že je nic na světě nemůže rozdělit.

Oba mladí lidé se připravili k útěku. Maškovo přesvědčení, že Magdalenka neunikne, ji zničkovalo. Chtěla odejít, ale stále byla k tomuto domu připoutána. Její duše, všechn citový svět a všechny okamžiky, celý její životní příběh byl uzavřen v deskách. Ano, v deskách. Není to směšné? Člověk přece nemůže odejít bez duše. Duše je součástí osobnosti. Mistr byl vlastně zoufalcem, jelikož urputně bojoval za něco, co nemohl získat: přízeň ženy, jež milovala jeho vnuka. Nejsou to jen další řádky, pro které mistr Magdalenku potřeboval ve svém domě. S každým přibývajícím slovem Jan cítil, že Magdalenka je neodmyslitelnou součástí nejen jeho domu, ale i jeho srdce.

Paní Dobešové, obdivovatelce Jana Chrysostoma Maška, nedal spát ztracený rukopis, a tak stále hledala dál. Náhle spatřila Františka v nenápadném křoví, jak si prohlíží černý kufr, který skrýval onen rukopis. Mistr zjistil, že to je Magdalenčin kufr, a byl velmi zklamán, že chce Magdalenka odejít. Mistr se tázal: „Proč?“ „Proč mi, Magdalenko, utíkáte?“ Se slzami v očích, na jedné straně okouzlena mistrovou spisovatelskou velikostí a spoutána jeho řádky, na druhé straně odcházela s Petrem, na první pohled silná, ale zároveň tak slabá. S Magdalenkou z domu odešla všechna živost. Dům opouští i František, bez možnosti znovu spatřit zahradu, pro kterou měl slabost. Uložil se k věčnému spánku.

Jan Chrysostomos Mašek tak přišel o všechno. O syna Františka, vnuka Petra i milovanou Magdalenku, jež se stala nepostradatelnou vzpomínkovou součástí jeho domu.

3. 1. 2 Prostředí

Celý příběh se odehrává v Maškově domě obklopeném velkou prostornou zahradou, kterou kdysi zdobila podivuhodná sochařská díla Petrova otce Františka, zejména v pracovně Jana Chrysostoma Maška. Atmosféra díla je zpočátku poklidná a harmonická, později velmi emotivní až dravá.

3. 1. 3 Postavy

Hlavní postavou je již zmíněný Jan Chrysostomos Mašek, mistr spisovatel, který je na světě již sedmdesát let. Je okouzlen krásou a mládím své sekretářky Magdaleny. Ta udává směr jeho umělecké tvorbě. Jan je přehnaně unesen spisovatelským řemeslem, proto

je chvílemi dosti roztržitý, občas sobecký až vypočítavý. V charakteru postavy je však ukryto dobré lidské jádro a skromnost, kterými Drda obdarovává mnohé postavy ve svých literárních dílech.

Bezesporu významnou osobou je také Petr Mašek, jednadvacetiletý malíř a vnuk Jana Chrysostoma Maška. Petr je mladý chlapec žijící v tvůrčím malířském světě. Je velmi nápaditý a energický. Každým dnem naráží na nové impulsy, které ho inspirují k novým výtvarným pracím. Po dědečkových snahách odtrhnout ho od Magdalenky se z něj stává bojující, jistý a zralý člověk. Za každou cenu snaží získat svobodu, snad je jen příliš naivní a představuje si pohádku s milovanou dívkou, jež se však nemusí stát skutečností.

Magdalenka, sekretářka Jana Chrysostoma Maška, je mladá dvacetiletá bystrá dívka, která s obdivem přihlíží k práci Jana Maška. Stala se neodmyslitelnou součástí jeho literárních děl. Absolvovala gymnázium v Řásnově a poté nastoupila k Janu Maškovi jako sekretářka. Snaží se být ke všem ohleduplná a tolerantní. Přijímá život se všemi bolestmi i radostmi. Za dobu pobytu u Maška se z Magdalenky stala silná dívka, která se snaží reálně chápat svět takový, jaký je, ale stále v dále poslouchá hlas svého srdce.

Jednou z vedlejších postav je abbé Antonín Sosna, mistrův přítel a kněz ve výslužbě, jenž se snaží být vždy svému příteli dobrým rádcem. Je upřímný a mistrovi řekne cokoliv i přes riziko, že by se jeho názor neshodoval s Janovým názorem. K Janovi byl často velmi přísný až nekompromisní, aby ho dostal zpět do reálného světa. Je trpělivý, férový a velmi starostlivý.

Postava Františka, zatajovaného Petrova otce, představuje v příběhu pocity zklamání z nenaplněného života. František byl velmi živý člověk, kterého Jan před dvaceti lety z domu vyhnal. Příběh podhaluje Františkovu osobnost. Je líčen jako přející a obětavý člověk. Podporuje synovy snahy a názory, které má na svého dědečka. Měl vždy umělecký talent, v mládí vytvářel sochy, jež jeho otec ze žárlivosti ve vzteku zničil. Domnívám se, že v postavě Františka Jan Drda ukryl své zklamání z toho, že nikdy nepoznal svého otce. František v příběhu vystupuje minimálně, pouze se do příběhu vrací a poté zase odchází. Tento fakt může být motivací pro Drdův záměr: ukázat nejistotu a tajemství, které v něm jeho otec vždy vyvolával.

Terezka, služka u Maškovy rodiny, je stará žena s mnoha životními zkušenostmi. Je velmi starostlivou a čestnou ženou, jež se stará o pohodlí a komfort domova Maškovy ro-

diny. Své názory sdělovala upřímně a otevřeně, lež jí byla cizí. O Františkovi tvrdila, že byl „*divoch a utrženec vod šibenice*“³⁰.

V pozadí děje vystupuje paní Dobešová, mistrova ctitelka, která chce mít doma alespoň kousek rukopisu z Janova spisovatelského koutku.

3. 1. 4 Kompozice

Divadelní hra *Magdalenka* představuje jednoaktovou komedii o jednom dějství. Už od počátku vypravěč líčí události plné lásky, citů, bolesti, ale i lehkého vtípu. Témata příběhu jsou sestavena v časové posloupnosti, tudíž je příběh vystavěn na chronologickém principu. Děj však striktně chronologický není, nacházíme zde i prvky retrospektivy. Konkrétně v případě, kdy Jan Chrysostomos Mašek vzpomíná na okamžiky, kdy poznal Magdalenku a také na to, za jakých okolností se dostala do jeho blízkosti.

V úplném závěru díla příběh graduje a dochází k velkému napětí, kdy čtenář očekává, že láska zvítězí a Magdalenka odejde i přes velké naléhání Jana Chrysostoma Maška s Petrem.

Celé vyprávění podléhá motivu lásky a trápení, které je s ní spojené.

3. 1. 5 Jazyk

Při rozboru jazykové úrovně autora této hry je nutné podotknout, že *Magdalenka* byla Drdovým prvním zmiňovaným divadelním dílem,³¹ do něhož vložil své pocity i skromnost v charakterech postav, které mu byly tolik blízké. Přesto, že tuto hru napsal v poměrně raném studentském věku, je jazyková úroveň vysoká. Jan Drda vkládá do díla hovorový jazyk, čímž se snaží čtenáři zprostředkovat živý příběh i prožitek z této hry. Jazyková charakteristika díla se odvíjí od typů jednotlivých postav.

Terezka, životem poučená žena a hospodyně u Mašků, mluví hovorovým jazykem, v její mluvě sledujeme dobové hovorové prostředky a prostředky obecně české, např. protetické „v“, Terezka: „*Nojo, von eště v noci psal.*“³², diftongizace ý > ej, Terezka: „*Starěj člověk nemá žádný spaní*“³³, zjednodušování skupin hlásek, Terezka: „*Dyš šel večer na tu oslavu, tak sem to tu šeckeru sesbírala.*“³⁴ Postava Terežky ztvárňuje Drdovu snahu přiblí-

---

³⁰ DRDA, Jan. *Magdalenka*. Praha: A. Neubert, 1941, s. 6.

³¹ Jan Drda se již dříve pokoušel o psaní dramát.

³² DRDA, Jan. *Magdalenka*. Praha: A. Neubert, 1941, s. 6.

³³ Tamtéž s. 6.

³⁴ Tamtéž s. 6.

žit jeho zalíbení ve venkovském způsobu života. Představuje výjimku v kolektivu postav, neboť všechny ostatní postavy, např. Magdalenka, Petr, paní Dobešová či abbé Sosna komunikují jazykem spisovným. Hlavní postava, Jan Chrysostomos Mašek, mluví kultivovaným jazykem spisovatelského mistra. Chtěla jsem tím doložit, že Jan Drda dovedl skvěle využít širokého bohatství jazyka.

3. 2 Jakož i my odpouštíme

U této hry je nutné podotknout, že se jedná o velmi náročnou divadelní hru, z níž lze vyčíst, že Drdova osobnost byla komplikovaná. Je zde potřeba velké pozornosti a vnímavosti čtenáře, aby se v tomto příběhu zorientoval. Střídají se scény snů a reality. Tato hra je spolu s *Magdalenkou* divadelním skvostem, který však nalezneme v knihovnách jen velmi zřídka.

Autor se inspiroval havířskou tematikou, jež se stala motivem tohoto díla. Drdu inspirovaly vlastní zkušenosti z nemocničního prostředí a také postava Josefa Vlčka, moudrého Drdova dědečka, kterým byl Drda okouzlen už od svého dětství.

3. 2. 1 Téma

Tento silný příběh je motivován autorovými vzpomínkami. Sám kdysi ležel v nemocnici s apendicitidou a spolu s dalšími pacienty byl svědkem toho, jak před jejich očima umírá člověk, jemuž nemohli nijak pomoci. Díky strhující události se zrodil v Drdově mysli příběh, kterému dal konkrétní rozměr v této dech beroucí a bolestivé divadelní hře.

Ocitáme se v prostředí nemocničního pokoje, kde leží čtyři pacienti: Vlček, Barták, Šouna a Marhoul. Barták má poraněnou ruku, Šouna a Marhoul mají poraněnou nohu, Vlček má pohmožděná žebra. Pánové si vyprávějí nejrůznější historky ze svého života, dochází mezi nimi k nejednomu rozporu a každý z nich si je jist, že má pravdu. Vlček je věřící a vidí své životní naděje v Bohu. Ve Vlčkových snech se objevuje postava důlního inženýra Karla Skaly, tu mu do snů seslal Pán Bůh. Jeho ženou je Marta Skalová, čestná a silná žena, která vždy stojí na jeho straně. Karel Skala byl Vlčkovi velmi blízký, neboť i Vlček celý život pracoval v dolech.

Do pokoje přivezli nového pacienta, jenž se zřítíl ze skály a je velmi vážně zraněný. Sestra o pacientovi prohlásila: „*Jen kus živého masa, ve kterém proudí krev.*“³⁵ Lékaři

---

³⁵ DRDA, Jan. *Jakož i my odpouštíme*. Praha: Českomoravský kompas, 1941, s. 17.

neznají jeho identitu, tudíž na jeho tabulce se jménem je pouhý otazník. Páni pacienti začali tedy nemocnému říkat pan Otazník. V nočních hodinách, kdy jediný Vlček ještě nespí, se ozývá blouznění pacienta Otazníka. Jsou to jakési „výkřiky do tmy.“ Otazník vzpomíná na svou ženu a na své ostatní kolegy. Marhoul, Barták i Šouna ale nic neslyšeli. Byla to iluze, jen pouhý Vlčkův sen? Sen starého pomatence? Je hlas Otazníka ve skutečnosti hlas Karla Skaly, důlního inženýra? Otazník blouzní a představuje si, že zbylí pacienti jsou jeho zemřelí spolupracovníci, duchové, kteří ho přišli navštívit. Marhoul a Barták považují Vlčka za „starého blázna“, kdežto Šouna, ten na sny vždy věřil.

Ocitáme se ve Vlčkově snu. Vlček byl spoután sny, které mu seslal z nebe sám Pán Bůh. Jsou to pouhé představy, nebo se na dně jámy pod těmito iluzemi skrývá pravda? Ve snu vystupuje Karel Skala, jenž vzpomíná na svou ženu Martu, jak se s ní seznámil a jak za ní chodil do jejich domu blízko Svaté Hory. Karel zlehounka vypráví své ženě tu strašlivou příhodu, která se udála. Zůstal zasypán v šachtě spolu s dalšími havíři: zpívajícím dědkem, Hamplem, Maříkem a Burianem. Cítil, že musí být silný, že nesmí zemřít, jeho žena Marta čekala dítě. Jeho rodina byla hnací silou, jakýmsi čistým vzduchem, díky kterému se jeho životní energie vracela. Tento sen byl nadějí a touhou vypátrat, co je za snem ukryto. Vlček cítil, že Karel Skala bojuje s vnitřním pocitem viny. Skala cítil vinu, jelikož sebral Burianovi, jednomu z havířů, masku. Domníval se totiž, že je již mrtev. On však mrtev nebyl. Otazník se vzbudil a začal prudce kašlat. Marhoul, Vlček, Šouna i Barták mají strach, že nastala jeho poslední hodina. Marhoul se za něj modlí.

Vlček věděl, že Otazníkovi nemůže pomoci k životu, byl věřícím člověkem, a proto přemýšlel o tom, že by Otazníkovi pomohl k důstojnému ukončení života. Před blížící se smrtí mu chtěl sehrát divadlo, jež by ho očistilo od tíživé viny, která je spojena s havířem Burianem, aby mohl v klidu zemřít. Všechny jeho strasti by skončily. Při vizitě pacientům primář oznámil, že všechny čtyři pustí domů. To se netýkalo pana Otazníka, všichni věděli, že jeho život brzy nabere rychlý spád.

Naší pozornosti neunikne další sen. Ocitáme se v prostředí uhelného dolu, kde se v závalu nacházejí havíři: dědek, Hampl, Mařík, Burian, Skala. Vzpomínají na nebožtíky, které si důl přivlastnil na věčné časy. Svatá Barbora, patronka havířů, je brávala z podzemí rovnou do nebe, spousta krve bylo prolito v tomto dole.

Dědek, charakterem podobný Vlčkovi, se modlí za všechny uvízlé havíře. V tu chvíli bylo uhlí zachváčeno žárem. Strach a beznaděj, takové pocity vyvolala v havířích uhelná pohroma. Jediný Karel Skala má ochrannou masku. Havíři jsou toho názoru, že

maska buď pomůže všem, nebo nikomu. Proto o masce hlasovali pomocí sirek. Začal boj o holý život. Kdo si vytáhne nalomenou sirku, dostane masku. Masku padla na dědka. Dědek usoudil, že už je starý a osamělý a odejde z onoho světa. Dal ji tedy Burianovi, jelikož jeho žena čeká dítě a musí mu být dobrým otcem. Hamplovi je milejší smrt než ta potupná ostuda, že ho podvádí jeho vlastní žena. Karel Skala havířům líčí, že jeho žena Marta ale také čeká dítě, ostatní havíři jen nevěřicně kroutí hlavou a dají masku Burianovi. Havíři se na sebe podívali, pomodlili se a navzájem se rozloučili. Karel Skala si je jist, že troskami zavalený Burian je již dávno po smrti. Strhl mu masku a tím se zachránil. Přišel ale velký šok, neboť Burian ještě mrtvý nebyl. Skala sice žije, ale s hlubokou bolestí v srdci, že zabil jednoho z havířů.

Bylo tohle jen zjevení? Jen iluze? Nebo se za pomoci Boha skutečně přebral příběh, který vysvětluje spoustu otazníků kolem pacienta Otazníka? Znovu se nacházíme na nemocničním pokoji. V nemocnici se objevila žena, které se ztratil manžel a už dva dny o něm nemá žádné zprávy. Byla to paní Marta Skalová. Se strachem v očích a s bolestí v srdci se bála těžce zraněného muže spatřit. Viděla jen oči. Celé tělo bylo zmrzačené. Byla přesvědčena o tom, že to její milovaný muž Karel není. Jen zpozorovala podobnost v barvě očí.

Marta odešla a tím uzamkla bránu k svému osudovému muži. Už ji nikdy nespátřil. Vlček je přesvědčen, že pokud Otazníkovi nepomohou od trápení, dostane se do pekelných krajů, kde ho budou na věčné časy pronásledovat havíři, kteří v dole zemřeli. Šouna cítil hlubokou beznaděj. Vedl smutnou úvahu o tom, co může být horšího než fakt, že vás vlastní rodina nepoznává a jste pro ně záhy někým cizím. Někým, koho nemohou rozpoznat. A vy máte touhu zakřičet z plna hrdla, že jste to opravdu vy, ale nemůžete, jelikož jste na dně a nemůžete se od něj odrazit. Přesně takto viděl Šouna pacienta Otazníka.

Vlček chtěl Otazníka dostat do nebeského ráje a osvobodit ho od všeho trápení, které by mu přinášela myšlenka, že ho havíři neustále pronásledují a obviňují. Vše by se podařilo zinscenováním lživého představení, v němž by Marhoul, Vlček, Šouna i Barták přesvědčili Otazníka o tom, že oni jsou jeho kolegové havíři, jsou na živu a vše bude v pořádku. Na Vlčkovu naléhání ostatní pacienti vytvořili provizorní herecký sbor a představení zahráli tak, jako by byl Otazník, dle Vlčka Karel Skala, v uhelném dolu. Otazník cítil, že přichází jeho konec. Prohlásil jen: „*Zdař Bůh, havíři.*“³⁶ Pacienti otevřeli okno,

---

³⁶ DRDA, Jan. *Jakož i my odpouštíme*. Praha: Českomoravský kompas, 1941, s. 91.

aby Otazníková očištěná duše odešla na věčné časy do nebeských krajin, kde bude den co den spávat na obláčkách blankytného nebe.

V předmluvě této hry Drda uvedl poznámku: „V závěru třetího aktu jsem původně udělal konfrontaci citového jasnozření Vlčkova s tvrdou realitou lidského rozumového poznání. Primář prohlásí po Otazníkově smrti, že podle přesného zjištění četníků neběží vůbec o inženýra Skalu, nýbrž o jakéhosi tuláka Bureše. Tímto střetnutím padá v očích diváka neomylnost Vlčkových tvrzení a staví jej před otázku, kterou si musí odpovědět sám: Měl Vlček pravdu? A jednal správně, i když ji neměl?“³⁷ Když herci interpretovali tuto hru, byli zastánci toho názoru, že Vlčkovy sny byly pravdivé a skutečně se jedná o důlního inženýra Karla Skalu. S tímto rozuzlením je také hra předkládána čtenářům.

3. 2. 2 Prostředí

Hra se odehrává ve venkovské nemocnici, konkrétně navíc v pokoji třetí třídy. Ve snových iluzích se ocitáme v obydlí důlního inženýra Karla Skaly a jeho ženy Marty. Neopomenutelné je prostředí uhelných dolů, které se vrací Vlčkovi v jeho snech.

3. 2. 3 Postavy

Hlavními postavami tohoto havířského příběhu jsou čtyři pacienti v nemocnici, Vlček, Barták, Šouna, Marhoul, kteří se ocitají na stejném pokoji.

Šouna je poctivým a prostým venkovským zedníkem. V mnoha názorech se ztotožňuje s Vlčkem, věří snovým iluzím a představám.

Klíčovou postavou je Vlček, moudrý a hluboce věřící člověk, který také pracoval jako havíř v dolech. V této postavě nacházíme Drdovy vzpomínky na jeho dědečka, příbramského horníka Josefa Vlčka. Vlček miluje svět a lidi v něm, je velmi laskavý a má dobré srdce. Plně věří svým snům a je si jistý, že jsou předzvěstmi budoucího dění.

Barták se stal montérem, celý svůj život si představuje v metaforách. Život vidí jako stroj, jako mašinu. „Postavíš ji, běží, slouží, dělá dobrotu. A dyž se to všecko vopotřebuje, šecky šrouby a páčky, z kerejch je sestrojenej, dyž se to šecko vopotřebuje, tak to škytne a je po mašině.“³⁸

Posledním pacientem je krejčovský mistr Marhoul. Své povolání vykonával až v Paříži, Londýně a Chicagu.

---

³⁷ DRDA, Jan. *Jakož i my odpouštíme*. Praha: Českomoravský kompas, 1941, s. 91.

³⁸ Tamtéž s. 41.

Neopomenutelnou součástí kolektivu postav je pacient Otazník, muž bez identity, kterého přivezli na lůžko s těžkými zraněními.

Ve snových iluzích havíře Vlčka se objevují dvě postavy: Karel Skala, dle pacienta Vlčka je Otazník právě Karel Skala, a jeho žena Marta. Skala musel ujít velmi dlouhou a krutou cestu, než se stal důlním inženýrem. Vždy byl hladovým studentem a musel těžce pracovat. Chtěl v životě mnoho dokázat a stát se inženýrem. Protrpěl mnoho zlého, spoustu křivd a nespravedlností. V Martě Skalové, milující ženě, Vlček vidí rysy svaté Barbory.

V příběhu se objevuje také sen, ve kterém se ocitáme v uhelném dolu. Jsou zde čtyři havíři: dědek, Hampl, Mařík, Burian, byli jakýmsi zrcadlem čtyř pacientů v nemocnici. Jedno měli společné. Havířské poslání, které je spojovalo.

Dědek byl starým optimistickým havířem, rád si často v dole zpíval. Naději žít raději věnoval mladším ročníkům. Povahou byl blízký Vlčkovi.

Hampl, povahou podobný Bartákovi, je životem zklamaný havíř. Jeho žena ho podvádí a smrt je mu daleko bližší než další soužití s neupřímnou a falešnou ženou.

Mařík je jemný venkovan, miluje nade vše svou rodinu a je ochoten položit za ni život v dole.

Posledním havířem je Burian, který má doma učiněné štěstí – milovanou ženu, která s ním čeká dítě. Na základě tohoto zjevení pacienti následně přežili příběh, kterým osvobodili pacienta Otazníka od utrpení a doživotního neustálého pronásledování havíři.

Děj doplňuje nemocniční personál, konkrétně lékař, sekundář a sestra ošetřovatelka.

3. 2. 4 Kompozice

Drama *Jakož i my odpouštíme* je hrou o třech jednáních. Charaktery všech postav jsou detailně propracovány. Už v úvodu roste dějové napětí, postavy pacientů rozmlouvají o svých životních trápeních i radostech, každý z nich se snaží dokázat, že má pravdu. Kompoziční princip je chronologický, ale lze vysledovat i prvky retrospektivní, vyskytující se v nižší míře i v předchozím Drdově díle, v komedii *Magdalenka*. Retrospektivu nacházíme ve snech pacienta Vlčka, ten se jimi snaží odhalit příběh, jenž se ukrývá za neznámým pacientem Otazníkem.

V závěrečném výstupu hry děj graduje: dochází k odhalení pravdy a rozuzlení nejasností, jež byly spojovány s pacientem Otazníkem. Drda odkazuje na svou poznámku, ve které měl v úmyslu odhalit, že Otazník ve skutečnosti nebyl důlní inženýr Karel Skala.

Tuto informaci však v samotné hře nenacházíme, tudíž čtenář má po přečtení hry pocit, že Otazník byl Karel Skala.

3. 2. 5 Jazyk

Tato divadelní hra, v pořadí druhá zmiňovaná, jen potvrzuje, že Jan Drda byl skutečným mistrem jazyka. Nejčastější jsou výstupy dvou a více postav. V tomto dramatu nacházíme spíše složitější a propracovanější souvětí, i když krátké větné celky také nejsou opomíjeny, jimi je zdůrazněna vnitřní dynamika textu. Rozsáhlé promluvy sledujeme zejména u pacienta Vlčka či u postavy Karla Skaly.

Dílo je opět psáno v hovorovém jazyce. Postavy venkovských pacientů, Vlčka, Šouny, Marhoula a Bartáka, mluví jazykem hovorovým, opět se v široké míře vyskytují obecně české jevy, např. diftongizace *y > ej*, Vlček: „*Si hloupej venkovskej bagán.*“³⁹, zjednodušování skupin hlásek, Barták: „*Ať sem do smrti na tu pracku chromej, esli se ti to nezdálo.*“⁴⁰, protetické „*v*“, Vlček: „*Von před nima utíká, určitě utíká.*“⁴¹ Stejně, tedy hovorovým jazykem, mezi sebou komunikují i čtyři havíři: dědek, Hampl, Mařík, Burian. Tyto postavy mají bohatou slovní zásobu. Karel a Marta Skalovi hovoří jazykem spisovným a neužívají hovorových prostředků.

3. 3 Hrátky s čertem

3. 3. 1 Téma

V prvním obraze této pohádkové komedie se ocitáme v pustém lese, kde se nachází chata loupežníka Sarka-Farky. Lesem se toulá Martin Kabát, vysloužilý a statečný voják, kterého přepadl velký hlad, a proto se pokusil ulovit veverku. Předběhne ho loupežník Sarka-Farka, jenž nic neponechá náhodě a chce Martina zbavit života. Martin se hned tak něčeho nezalekne a „strašlivý“ loupežník je mu spíše pro smích. Sarka-Farka je zklamán, že se ho Martin nebojí. Představoval si, že Martin by mohl být mlynářem v Čertově mlýně, udělal by tam alespoň pořádek. Po lesní cestě jde Lucius, mladý čert na zkušené. Sarka-Farka ho přepadne a žádá po něm dukáty, nebo život. On ho však nechá zkamenět. V zápětí Lucius potká Martina a pozve ho na bohatou hostinu. Lucius chce podepsat od

---

³⁹ DRDA, Jan. *Jakož i my odpouštíme*. Praha: Českomoravský kompas, 1941, s. 12.

⁴⁰ Tamtéž s. 12.

⁴¹ Tamtéž s. 45.

Martina dlužní úpis, ale Martin dělá hloupého a žádný úpis mu nepodepíše. Čert Sarka-Farku odčaruje, aby mu poradil, kudy se dostane k poustevně otce Školastyka, kam měl namířeno.

Lucius vstoupil do poustevny otce Školastyka. Školastykus si nikdy nemyslel, že mu do jeho stavení přijde tato nevíтанá návštěva ze samotných koutů pekelných. V dále je slyšet hlas Dišperandy, nejjasnější princezny široko daleko. Otec Školastykus poručil Luciovi, aby okamžitě zmizel. Dišperanda naléhá na Školastyka, aby se pokusil promluvit s jejich královským veličenstvem: královnou i králem, protože ji chtějí provdat za knížete Romualda Trannparentskeho, ale proti její vůli. Princezna vždy dá na rady své služby Káči, prosté ženy, ta měla vždy mnoho nápadníků. V lese se znovu objevuje Lucius, který se představí jako Školastykův synovec, Dišperandě je velmi sympatický. Školastykus je tímto jednáním znechucen a přeje si, aby se Lucius konečně vrátil do pekla!

Dišperandina služebná Káča si propěvuje v lese a nahlas přemýšlí o mysliveckých mládencích. Klidně by se upsala i čertu, jen aby našla nápadníka, který to s ní bude myslet vážně. Objevuje se opět Lucius, ten chce Káče vyhovět, ale musela by se vlastní krví upsat peklu. Dišperanda shání Lucia, jenž chce být k službám oběma dívkám a poradit jim, kde najít toho pravého ženicha, a proto přičaruje svojí kopii. Když oba Luciové zmizí do pekelných krajů, sejde se Káča s Dišperandou. Obě jsou nadšeny z rad, které jim dal samotný čert první kategorie, ale ani jedna nepřiznají, že rady jsou z čertovské hlavy. Dišperandě údajně poradil otec Školastykus, kdežto Káče stará babička.

Nyní jsme v Čertově mlýně, kde sedí Martin Kabát, v jeho blízkosti jsou dva venkovští čerti, Karborund a Omnimor. Oba spravují tento mlýn, kde se náhle zjeví Lucius a poručí Karborundovi a Omnimorovi, aby zmizeli, protože by se jich Káča a Dišperanda mohly zaleknout. Nakonec se všichni tři čerti uložili ke krátkému spánku. Před vstupem do Čertova mlýna si obě dívky sdělily, že je tam neseslala ani moudrá babička, ani poustevník Školastykus, samotnému peklu se upsaly! Káča vstoupila do místnosti a podala oba dlužní úpisy Martinu Kabátovi, kterého považuje za jednoho z čertů (že jím není, zjistí až později). Dívky měly štěstí, že se úpisy nedostaly do rukou skutečnému čertovi. Po probuzení čerti začali hrát s Martinem Kabátem mariáš. Chtějí získat jeho duši, ale on je velmi chytrý a neponechá nic náhodě: připraví si svoje karty, aby Karborund ani Omnimor nemohli podvádět. Martin zvítězí nad čerty na plné čáře.

Objevuje se Solfernus, samotný rádce pekelný, jenž za tuto pekelnou ostudu uděluje čertům důtku. Solfernus si chce s Martinem zahrát mariáš a napravit tak škody, které

neposední čerti způsobili. Přál by si hrát o duši, neboť je jejich vášnivým sběratelem, ale nakonec padne v sázku Martinův kabát. Martin prohrál a Solfernus se mu vysmál, v kapse totiž byly dlužní úpisy, v nichž byl ukryt Káčin a Dišperandin osud. Martin Kabát se však ničeho nezalekne a začne vést vytrvalý zápas s horoucím peklem.

Opět se ocitáme v poustevně otce Školastyka. Lucius marně hledá hříchy, kterými by se Školastykus provinil, aby ho mohl vzít do pekla. V blízkosti poustevny se objevuje královský lovcí Hubert. Ten totiž loví zvěř kvůli princezniným vdavkám. Dišperanda si má nakonec vzít Ismaela ze Solfernesie, zámožného prince z dalekých krajů. Ve skutečnosti je to pekelný rádce Solfernus, ženich seslaný z pekelných koutů. Do poustevny běží i Martin Kabát a prosí poustevníka o pomoc. Školastyk Martinovi nevěří, že by Káča s Dišperandou učinily takový hřích a upsaly se peklu, ale když mu Martin vše objasní, rozhodne se, že pomocnou ruku již nepodá. V zápětí sestoupí z nebe anděl Teofil, kterého tíží myšlenka, že by se Káča a Dišperanda, dvě pošetilé mladé dívky, měly dostat kvůli své nerozvážnosti do pekla.

Martin se blíží k loupežnické chatě Sarka-Farky. Sarka-Farka radí Martinovi, aby se nesnažil o záchranu duší a byl rád, že neskončil v pekle. Martina však tíží svědomí, dívky chce opravdu zachránit. Poprosí Sarka-Farku o loupežnický kyj, který by mu mohl být dobrým pomocníkem.

Na pekelnou bránu buší Solfernus, v patách je mu Karborund, čert proměněný v ženicha. Ten přináší na zádech Káču, ta všem čertům vyhubuje a otočí peklo vzhůru nohama. Do pekla konečně vstupuje i Martin Kabát. Je zklamán, že je Káča stále zaslepena touhou po vdavkách. V případě, že Martin nesežene Káče ženicha, bude si ji totiž muset vzít sám.

Martinova a Káčina cesta směřovala do knížecí síně nejvyššího pekelného knížete Belzebuba. Jsou zde pekelní rádci: Solfernus a Belial, kteří vedou rozhovor o pekelné správě a hospodaření. Do síně vtrhl Martin s Káčou. Martin se marně dožaduje dlužních úpisů ukradených Solfernem, a tak je Belzebubovi rovnou vezme z ruky. Pekelní rádci mu vyhrožují mučením, ložem vyvrhelovým, stažením kůže zaživa. Zde se u Martina poprvé objevuje náznak strachu. Martinovi dojde, že ho čerti chtěli jen zastrašit a zamotat mu hlavu, a tak oba úpisy roztrhal. Nyní má přijít pekelná pomsta, jež je překažena andělem Teo-

filem. Teofil pronesl: „*Martine, ty jsi člověk spravedlivý, a mému pánu se v Tobě zalíbilo.*“⁴²

Martin přichází zpět k chatě, obývané loupežníkem Sarka-Farkou. Chce loupežníka vystrašit, jako to udělal tehdy on jemu. Martin viděl postel, která je připravena pro Sarka-Farku v pekle. Na posteli je psáno: „*Sarka-Farka, mordýř a loupežník.*“⁴³ Loupežník se však Martinovi svěřil, že nikdy nikoho nezabil a že chtěl lidi jenom vystrašit. Začíná tuze litovat svých hříchů. Martin si dělal legraci, ale anděl mu řekl, že Sarka-Farka je skutečným hříšníkem a pekelný trest ho nemine. Anděl Teofil se smiluje nad loupežníkem a poradí mu, jak se z pekelného trestu vykoupit: „*Chceš-li svou vinu usmířit, zůstaň od této chvíle o hladu a žízni klečel na tom místě, kdes páchal své ohavné činy, a pros všechny lidi, kteří půjdou kolem, aby ti pro smilování boží odpustili.*“⁴⁴ Nebeští andělé Martinovi za jeho čestnost a nebojácnost slíbili, že může mít tři přání, která mu splní. Martin loupežníkovi odpustil a andělé si Sarka-Farku chtěli vzít s sebou do nebe, Martin s ním však má jiné plány. První Martinovo přání bylo vyčerpáno: Sarka-Farka zůstal na zemi.

Martin připravil loupežníkovi opravdové pokání: bude točit mlýnským kolem v Čertově mlýně, a tak bude konečně fyzicky pracovat. Na scéně se objevil Školastykus, jenž rozmlouvá s Teofilem. Teofil vycítí jeho faleš a povýšenost, proto ho vydá knížeti pekelnému. Martin chce využít dalšího přání: Školastykus nebude vydán peklu, ale za trest bude nosit v Čertovském mlýně pytle s obilím. Posledním Martinovým přáním je tabák do fajfky. V zápětí se u Martina objeví Káča, která nezapomněla na Martinův slib, a chce se za něj provdat. Martinova přání byla vyčerpána, a on si musí Káču skutečně vzít. Martin naříká: „*Loupežníka sem zachránil vod pekla, poustevníka jsem zachránil vod pekla, a za to ho teď budu mít s Káčou já sám.*“⁴⁵

3. 3. 2 Prostředí

V této hře se Drda pokusil navodit veselou pohádkovou atmosféru, spojovanou hlavně s nebojácným Martinem Kabátem a partou čertů. Hra měla lidem pomoci alespoň na chvíli zapomenout na válečná strádání. Příběh je zahalen mnohými jinotaji, které Drda záměrně do hry ukryl.

---

⁴² DRDA, Jan. *Hrátky s čertem*. Praha: ARTUR, 2011, s. 72.

⁴³ Tamtéž s. 74.

⁴⁴ Tamtéž s. 77.

⁴⁵ Tamtéž s. 86.

Příběh se odehrává v rozličných prostředích. Část hry se odehrává v lese: v první scéně se ocitáme v pustém smrkovém lese, kde stojí chata loupežníka Sarka-Farky. Půjdeme-li o několik kroků dál, spatříme velmi skromnou poustevnu otce Školastyka, která má v příběhu také nenahraditelné místo.

Hlavní děj je soustředěn do pekelného Čertova mlýna, rozpadlé chaty, v níž přebývá pekelná posádka. Mlýn má železná vrata a je přísně střežen čerty.

Prostředí pekla a mučící nástroje skrytě poukazují na mašinerii fašismu, bojovníka zde představuje Martin Kabát, statečný hrdina, který úspěšně přelstil pekelné síly.

3. 3. 3 Postavy

Ústřední osobou této pohádkové hry je jednoznačně Martin Kabát, vysloužilý voják, který má „pro strach uděláno“. Při svých toulkách světem potkává lidi různých charakterů, jimž upřímně a čestně sdělí vše, co má na srdci. Martin se nikdy ničeho nezalekl, nikdy neměl strach. Jediný náznak strachu se u něj objevil při pekelné výhrůžce, na základě které měl být uložen na vyvrhelovo lože. I zde však svou chytrostí a statečností temné síly přemohl. Martin Kabát představuje dobro, které zápasí se zlem: samotným peklem, které zde skrytě představuje fašismus. Je obětavý a dobrosrdečný, projevuje se u něj altruismus.⁴⁶ Svůj život by položil za záchranu druhého člověka. Hříšníky zachrání před peklem a naučí je poctivé práci.

Významnou postavou je také Káča, služebná princezny Dišperandy, která touží po lásce a pochopení, má však smůlu na muže. Je velmi zásadová a jde tvrdě za svým cílem: klidně překročí i brány pekelné, aby získala toho pravého muže. Na druhé straně je občas naivní a snadno důvěřuje lidem, i když přicházejí třeba až z pekelných končin.

Nejjasnější princezna Dišperanda je trochu tvrdohlavá dívka. Chce se sama nezávisle rozhodovat, je velmi společenská a ochotně naslouchá své služebné Káče. I ona má stejné přání jako Káča: najít vhodného ženicha, i ona se klidně s čertem spojí, aby získala toho pravého.

Na první pohled skromnou osobu představuje otec Školastykus, poustevník, jenž se vždy živil jen chlebem, pramenitou vodou a kořínky. Je zbožný, neustále si pročítá různé modlitby. Dišperanda ho považuje za svého přítele a dobrého člověka, který jí může pomoci, když je v nesnázích. Školastykus je však neústupný a velmi zásadový. Všem hříšní-

---

⁴⁶ Jednání, při kterém se člověk obětuje pro ostatní lidi.

kům přeje peklo bez ohledu na to, jak byly jejich viny závažné. Celý život tráví ve své poustevně a pročítá náboženské knihy, nikdy neokusil pravou práci. V závěru hry se vykresluje jeho pravá tvář: byl velmi pyšný a falešný, příliš nemyslel na druhé, ale pouze na sebe.

Zápornou postavou je Sarka-Farka, „strašlivý“ loupežník, jenž všem kolemjdoucím lidem v lese nahání hrůzu: „*Kdo se na mě jedním vočkem podívá, hroznej strach ho v tu ránu pojme a všechny vlasy mu hrůzou zježejí.*“⁴⁷ Všichni pocestní se ho zaleknou, kromě Martina Kabáta, kterému je tento „hrozivý“ loupežník spíše k smíchu. Loupežnictví si vybral proto, aby nemusel namáhavě pracovat, z čehož vyplývá, že je velmi lenivý. K lidem je hrubý, někdy až surový. Byl velmi egoistický, měl rád jen sám sebe. Sarka-Farka se v závěru hry polepšil díky Martinu Kabátovi: začal pracovat a životní priority se mu zcela změnily.

Lucius, velmi ambiciózní čert na zkušené, oddaně plní všechny rozkazy pekelného knížete. Nosí mysliveckou uniformu. Obyčejné smrtelníky mámi svými sliby, čestnost a pravdomluvnost bychom u něj hledali jen těžko. Ve svých činech a slibech je však velmi zásadový. Je to čert vychytralý a bezohledný.

Své důležité místo má v příběhu také anděl Teofil. Dokáže očistit hříšníky od jejich viny, a dát jim druhou šanci. Je ztělesněním dobra a odpuštění.

Belzebub, nejvyšší kníže pekelné, působí na čtenáře spíše komicky. V jeho poklidném životě mu dělají starosti jen maličkosti: „*Každá moucha, která si dovolí šednout na Moje Veličenstvo, ať je hned o hlavu kratší!*“⁴⁸ Belzebub v klidu poslouchá výtky a stížnosti Solferna a Beliala, pekelných rádců, kteří mají v pekle hlavní slovo.

Solfernus, pekelný rádce, je průkopníkem pekelných snah. Lstí a vychytralostí se snaží do pekla dostat co nejvíce duší, aby udělal radost nejvyššímu pánu pekelnému.

V některých scénách nacházíme také postavy, jež doplňují hlavní dějovou linii. Patří k nim např. královský lovcí Hubert, který s radostí plní královské rozkazy.

Dále v ději nemohou chybět čerti různých hodností, např. venkovští čerti Omnimor a Karborund. Ti hrají mariáš se smrtelníky v pekle.

Poslední zmíněnou postavou je pekelný rádce Belial. Snaží se být za každých okolností lepší než jeho kolega Solfernus, a proto využije každé jeho chyby ve svůj prospěch.

---

⁴⁷ DRDA, Jan. *Hrátky s čertem*. Praha: ARTUR, 2011, s. 9.

⁴⁸ Tamtéž s. 64.

3. 3. 4 Kompozice

Hrátky s čertem představují komedii o deseti obrazech. Hra je koncipována jako pohádkový příběh, kde vždy dobro vítězí nad zlem. Dílo však není pouhou pohádkou: v komickém příběhu je ukryta alegorie, neboť zlo zde představuje fašismus a s ním spojenou protektorátní moc, proti které bojují prostí lidé.

Dějové události postupují chronologicky, místy nacházíme prvky paralelní: nejdříve se ocitáme v lesním prostředí, např. v okolí chaty loupežníka Sarka-Farky či v poustevně otce Školastyka, s nimiž se Martin Kabát dostává do konfliktních situací, souběžně se ocitáme i v pekelných krajích, kam opět zavítá Martin Kabát a bojuje za lidské duše, pro které je ochoten položit svůj život.

Při tvorbě divadelních her dokázal Jan Drda dovést děj do úplného vygradování a diváka upoutat. V závěru hry dochází k stupňování dějových konfliktů a gradaci: Martin Kabát vítězí nad pekelnými silami, a tím zachraňuje lidské duše.

3. 3. 5 Jazyk

Ani v *Hrátkách s čertem* Drda neztratil smysl pro precizní jazykové zpracování hry. V příběhu nacházíme mnoho komických promluv pohádkových postav, jež skrytě poukazují na ironii týkající se fašismu, která ve hře dřímá.

Není nijak překvapivé, že ve hře lidového charakteru převažuje hovorový jazyk, spisovnou mluvu nacházíme jen zřídka. Výjimku představuje několik postav: Lucius, jenž se snaží spisovně komunikovat, aby zapůsobil na lidi, které potká. Školastykus mluví také spisovně, jelikož se domnívá, že k zbožnému člověku to bezpochyby patří. Dišperandina mluva je také spisovná. Z jazykového hlediska markantní rozdíly mezi ostatními postavami nejsou, všechny mluví velmi jednoduchým hovorovým jazykem.

Ve hře jsou opět v široké míře zastoupeny obecně české jazykové jevy, např. zjednodušování skupin hlásek, Káča: „*Dyž je to takhle, tak já bych to podepsala.*“⁴⁹; protetické „v“, Karborund: „*A co dybysme si zahráli takhle vo dušičku?*“⁵⁰ atp. Ve hře se vyskytuje jeden zajímavý slovně-druhový přechod, konkrétně interjekcionalizace substantiv, kterou nacházíme ve spojení: „*Čerta starýho!*“⁵¹ Spojení vyjadřuje popření věci, která není pravdivá.

---

⁴⁹ DRDA, Jan. *Hrátky s čertem*. Praha: ARTUR, 2011, s. 27.

⁵⁰ Tamtéž s. 36.

⁵¹ Tamtéž s. 10.

V díle nacházíme hojný soubor hovorových výrazů poplatných době, jež bychom v současné mluvě hledali marně, neboť jsou archaické.⁵² Dnes jsou nahrazovány jinými spojeními, např. „*dragoun*“⁵³, tj. označení pro příslušníka jezdecké pěchoty, „*fortel*“⁵⁴, tj. dovednost, „*šlamastyka*“⁵⁵, tj. nepříjemná situace, „*blamáž*“⁵⁶, tj. zesměšnění či ostuda.

3. 4 Romance o Oldřichu a Boženě

Základním konfliktem této budovatelské hry je neshoda týkající se sklizně obilí v období žní ve vesnici Tmaňově, významný faktor představuje počasí, jež může být rozhodující v této situaci: kombajnér Olda Kníže chce sklidit obilí a v případě nepříznivého počasí ho uskladnit v místním hostinci, kde má ve stejný večer proběhnout zábava k ukončení žní, na kterou se místní obyvatelé těší celý rok.

Drdovým záměrem bylo napsat příběh s jednoduchým konfliktem, kde by nastínil divákovi koncept budovatelského dramatu. Jednoduchou zápletku doplňuje událostmi z běžného venkovského života, a jak je pro něj typické, vše doprovází komplex odlišných venkovských postav, na jejichž vývoji chce Jan Drda determinovat myšlenku, že i v době komunismu se člověk mohl změnit k lepšímu.

Romance o Oldřichu a Boženě je jedinou Drdovou hrou s budovatelským rázem.

3. 4. 1 Téma

Nacházíme se v krajině blízko brdských lesů v období rušných žní. V lese odpočívají dvě kamarádky, Božena Zemanová a Jiřina Jechortová. Ty si spokojeně vykládají o svých láskách. Vedle v potoce chytají raky tři mladí chlapi: Pepík (syn předsedy JZD), Francek a Vašek. Z dále na ně volá bývalý zedník Lojza Krákora, nyní v důchodu, a radí jim, aby vylezli z vody, nebo je postihne nemoc. Od pole přišel předseda JZD a také děda Včelička, vysloužilý hradlař. Včelička neustále přemlouvá předsedu Františka Zemana, aby zavedli v JZD včelín. Ten by se mohl stát pýchou a raritou celého družstva. Do děje vstupuje Jírovec, místní hospodský. Předseda ho pověřil, aby dohlédl na Krákora, jestli nekrade v družstevním potoku pstruhy. Krákora byl přistižen přímo při činu a prosil Jírovec, aby nic neohlašoval. Ten se nechce nechat tak snadno přemluvit, ale nakonec ho neudá.

---

⁵² Zastarávající.

⁵³ DRDA, Jan. *Hrátky s čertem*. Praha: ARTUR, 2011, s. 14.

⁵⁴ Tamtéž s. 12.

⁵⁵ Tamtéž s. 50.

⁵⁶ Tamtéž s. 63.

Předseda se setká s kombajnérem Oldou, kterého si mimořádně cení a chválí ho na každém rohu. Nabídne Oldovi, aby si zachytil na místním družstevním potoce, kde ho potká Božena. Ta ho mylně považuje za pytláka.

Jsme v družstvu v Tmářově, kde se Olda v časných ranních hodinách připravuje k práci na poli. Má v plánu posekat patnáct hektarů obilí a překonat tak rekord. Hovoří s dědou Včeličkou. Ten, stejně jako Olda, vždy velmi miloval svou práci. Do družstva přichází pracovitá družstevnice Barča Kotrčová, která si s sebou vede svého líného muže Honzu, a vyčítá mu, jaký s ním má život. Do práce se hlásí i Franta Zajíc, který má být Oldovi pomocníkem, a také tři dívky: Jiřina, Vlasta a Božena (dcera předsedy JZD). Franta s Oldou se vypravili do práce. Z dále je sledují družstevníci Kopicčka a Jechort spolu s předsedou Zemanem a také hostinský Jírovec. Předseda vkládá do Oldy velké naděje a plně věří, že Olda překoná rekord ve sklizni a vesnice tím bude slavná nejen v rámci okresu, ale i kraje. Kombajn byl pro zemědělské družstvo senzací a také neuvěřitelným pokrokem.

Nyní se nacházíme na travnaté polní cestě vedle pole, kde při kraji roste mohutná hrušeň. Franta Zajíc zde přiznal Jiřině, že se do ní na první pohled zamiloval. Ona se však domnívá, že Franta je falešný, a nebere ho vážně. Práce vážne, není dostatek pytlů na obilí a Olda je kvůli tomu rozhořčený na předsedu. Olda je na dívky nepříjemný, a když konečně dorazí předseda se zbylými pytli a obědem, tak se chce Boženě omluvit, ta ale stále uhýbá pohledem. Oldřich na ni působí jako člověk, který přijel do Tmářova jen pokořit rekord. Olda rozmlouvá s předsedou o tom, že by rád posekal dalších dvacet hektarů pšenice, s tím však Zeman nesouhlasí, neboť další obilí ještě není zralé a on stejně neví, kam by se obilí uskladnilo. Olda přichází s návrhem uskladnit pšenici v hostinském sále, čímž předsedu opět přivedl do rozpaků, jelikož v Tmářově zítra proběhne zábava, jež se traduje již desítky let a v sále má vrcholit. Tmářovští obyvatelé si tuto událost nechtějí nechat ničím zkazit. Olda je však žněmi naprosto zaslepen a dal předsedovi ultimatum: buď bude sekat v neděli večer v Tmářově, nebo odjede do vesnice Hubenov, která je v pořadníku čekatelů na kombajn, pak už se ale zpět do Tmářova nevrátí.

Jsme v prostředí předsedova domu. Předseda Zeman volá řediteli, jenž má na starost koordinaci práce kombajnéřů, a prosí ho, aby nechal Tmářovu kombajn do pondělí, jelikož tradiční zábava přece nemůže být zrušena. Franta Zajíc se snaží za každou cenu ředitele přemluvit, aby zábava mohla bez problému proběhnout. Jiřina začíná věřit, že se to Frantovi podaří, což je překvapivé, vidí v něm totiž lháře. Na vsi se sešli družstevníci Kopicčka s Jechortem, hostinský Jírovec a Lojza Krákora. Diskutují o problému, který nastal

kvůli sklizni obilí a který by mohl zničit pouťové plány. Jírovec poslal Krákoru do vesnice, aby tam udělal rozruch a protestoval u předsedy. Jírovec doporučil předsedovi, aby jednal v zájmu místních lidí a byl na jejich straně.

Do vesnice přijíždí tankista Jirka Lomoz, do kterého je Jiřina již dlouho zamilovaná. Zastaví se u Boženy a chce se zeptat, kde by Jiřinu našel.

Mezitím do předsedova domu přichází také Olda, s nímž se chce předseda domluvit na průběhu žní. Olda nechce zahálet a obilí chce posekat, pro zábavu zdejší mládeže nemá přílišné pochopení, chce tedy mluvit s předsedou Svazu mládeže, kterým je v Tmáňově právě Božena Zemanová, ta svolá schůzi, na niž se sejdou prakticky všichni mladí lidé z vesnice spolu s Barčou Kotrčovou, Oldou Knížetem a Jirkou Lomozem. Vlasta Buzková, členka Svazu mládeže a žňová referentka, souhlasí s přesunutím zábavy na náves. Stejného názoru je i Barča, nakonec souhlasí i ostatní mladí lidé: Jiřina, Jiří, nakonec i Božena. Na schůzi chce vystoupit také předseda, za kterého předtím „hlasovala“ jeho dcera Božena, jež řekla: „*Ted', tati, mlč! Tady jsem já předseda.*“⁵⁷ Tím naprosto „potopila“ otcovu autoritu. Olda je spokojen s výsledkem schůze a rázem přehodnotí názor na zdejší mládež.

Nyní se nacházíme na dalším obilném poli v jiné části Tmáňova, kombajnér Olda je opět v plné práci. Poblíž pole je Jirka Lomoz a naproti mu jde Božena. Božena projeví Jirkovi určitou náklonnost, ale i přes všechny své provokativní narážky na Oldu zjistí, že Olda je pro ni víc než pouhý kombajnér, jenž přijel do vesnice pomoci. Předseda Zeman je velmi zklamán kvůli své tvrdohlavé dceři Boženě, neboť mu svou drzostí a svéhlavostí zastínila autoritu. Přichází náhlý zvrat v celé hře: Olda zjistil, že ve stroji jsou zapletené železné pruty, celá věc se okamžitě začala vyšetřovat. Nikdo z tmáňovských obyvatel nevěří, že by mezi nimi byl tak zlomyslný člověk, který by udělal tak bezohledný čin. Když je závada opravena, všichni se vrátí ke své práci.

Olda upřímně chválí před Boženou svého nejlepšího přítele Jirku Lomoze, neboť si všiml, že Božena je z něj nadšená. Tím ale Boženu velmi zklamal. Ta vidí věc úplně jinak, zamilovala se totiž do Oldy.

V závěrečném obrazu hry se nacházíme na tmáňovské návsi. Muzikanti ladí své nástroje, obyvatelé netrpělivě vyčkávají na zahájení zábavy. Předseda, Jirka Lomoz a Buzek odnášejí poslední pytle s obilím do sálu. Olda Kníže odjel a tmáňovští ho úplně zapomněli pozvat na pouť, a proto Barča Kotrčová spolu s Jechortem vyrazili do Hubenova, aby toto nedorozumění napravili. Předseda Zeman chce sdělit obyvatelům, kdo je viníkem

---

⁵⁷ DRDA, Jan. *Romance o Oldřichu a Boženě*. Praha: Orbis, 1953, s. 66.

nevídaného činu na obilném poli. Obviněn je Lojza Krákora, známý zlodějíček a záškodník. Lojza se přizná ke všem krádežím, které za svůj život ve vesnici spáchal, ale s železnými pruty prý nemá nic společného! Na návsi vládne neklid a rozrušení, lidé netrpělivě očekávají odhalení viníka. Došlo k podezřelému zjištění: železné pruty jsou úplně stejné jako ty, které byly dřív použity pro rekonstrukci hospody, nyní je tedy v podezření i hostinský Jírovec. Olda Kníže přivedl do vesnice jeho svědka Frantu Zajíce, jenž se toulal v noci poblíž pole. Franta rozpoznal, že onen zločinec v poli je sám hostinský Jírovec. Ukázalo se, že tentokrát v tom byl Lojza Krákora opravdu nevinně. Skutečný záškodník byl odhalen, všichni z Tmáňova se veselili a zábava probíhala v plném proudu. Jirka Lomoz zůstal s Jiřinou a Olda Kníže s Boženkou.

3. 4. 2 Prostředí

Tento budovatelský příběh se odehrává v létě roku 1952 ve středočeské vesnici Tmáňov. Autor s citem vylíčil harmonické vesnické prostředí, jež mu bylo velmi blízké. Vedle hlavního dějového konfliktu Jan Drda zpívá čtenáři píseň, v níž opěvuje jedinečnost a nádheru českých luk, polí, lesů, říček a potoků.

Ve hře se střídavě ocitáme na obilných polích, v prostředí jednotného zemědělského družstva a také v místním hostinci, který je v příběhu podstatným bodem.

3. 4. 3 Postavy

Nejvýraznější postavou je Olda Kníže, mladý pětadvacetiletý kombajnér z Obořiště, jenž je povolán ke sklizni obilí do Tmáňova. Podporuje myšlenku zvyšování produktivity práce v jednotných zemědělských družstvech. Je zásadový a pracovitý, nechce kazit místním lidem radost z vesnické zábavy, chce jen posekat mnoho obilí a plně a efektivně využít pokrokové pracovní techniky, na kterou byla v tehdejší socialistické době vypsána čekací lhůta. Jeho přílišná pracovitost ho zaslepila natolik, že skoro nevidí lásku, kterou mu začíná naznačovat mladá svazačka Božena.

Významnou osobou je také postava Františka Zemana, předsedy jednotného zemědělského družstva. Je velmi cílevědomý a přeje si, aby tmáňovské zemědělské družstvo prosperovalo a bylo slavné nejen v okrese, ale i na kraji. Svůj tým lidí se snaží vést k plnému pracovnímu nasazení. Když však nastane problém s tradiční zábavou, bojuje za místní obyvatelstvo, čímž se projevuje jeho smysl pro zodpovědnost. Nakonec musí jednat v zájmu družstva a ustoupit řediteli. Dle Františka Götze lze u předsedy zpozorovat „vnitř-

ní rozpor mezi starou venkovskou tradicí, jíž se nedovede zřít, a vůlí spolubudovat nový svět. ⁵⁸

Božena Zemanová, osmnáctiletá předsedkyně Svazu mládeže a dcera předsedy Františka Zemana, je veselá, temperamentní a poměrně nezkrotná dívka, v níž ale dřímá zodpovědný přístup k práci. Při jednání s lidmi je spontánní, občas až zbrklá. Z Drdových řádků lze vyčíst, že je milou a velmi citlivou dívkou, jež je okouzlena první láskou.

Nepostradatelnou součástí vesnice je padesátiletá družstevnice Barča Kotrčová. Je velmi pilnou, zodpovědnou a obětavou ženou. Je zvyklá pracovat od rána do noci. Dokáže zorganizovat a vést pracovní kolektiv, a za to ji celá vesnice obdivuje. Je velmi srdečná a přeje si, aby vesnice byla jednou velkou rodinou.

Symbolem Tmaňova je také děda Včelička, sedmdesátiletý vysloužilý hradlař. Vždy měl rád svou práci. Přestože si může užívat poklidné penze, vstává však brzy ráno, aby mohl kontrolovat přesné jízdy vlaků. Jeho životní radostí jsou také včely, prakticky v každém dějovém obraze se objevuje děda Včelička, který vždy vedle hlavního konfliktu líčí příhody, které s včelím rojem zažil nebo zažívá.

Negativně působící postavou je Lojza Krákora, pětáctýřicetiletý bývalý zedník. Ten je nyní v důchodu. Je to typický hypochondr, stále si stěžuje na nějaké zdravotní problémy. Sám sebe považuje za komunistu, odjakživa byl však líný a nezodpovědný, kradl již od útlého dětství. V závěru hry se však projeví jeho dobré jádro a vůle stát se lepším člověkem.

Hostinský Jírovec se zpočátku jeví jako neškodná postava. Jako jediný ve vesnici zajišťuje kulturní vyžití, které oceňují všichni obyvatelé. Tmaňovský hostinec prosperuje, ale hostinský je chamtivý a zlomyslný, klidně obelstí celou vesnici, jen aby nepřišel o zisk ze zábavy. Za své činy je také patřičně potrestán.

Dalšími osobami jsou Jiřina Jechortová, Božčina kamarádka. Je velmi společenská a přející, snažící se všem pomoci. Je to i Franta Zajíc, vychloubačný a bezcharakterní Oldřův pomocník, který se sice vše snaží organizovat, ale daleko bližší jsou mu pouhá planá slova než konkrétní činy. Dále Jirka Lomoz, dvaadvacetiletý pracovitý tankista a nejlepší přítel Oldy Knížete.

---

⁵⁸ František Götze, předmluva ke knize: DRDA, Jan. *Romance o Oldřichu a Boženě*. Praha: Orbis, 1953, s. 8.

Vedlejšími postavami, jež pouze dokreslují děj a vyskytují se ve hře minimálně, jsou např. Vlasta Buzková (členka Svazu mládeže), Honza Kotrč (lenivý manžel Báry Kotrčové), Pepík Zeman (syn předsedy Zemana), družstevníci Jechort a Kopicčka.

3. 4. 4 Kompozice

Tato komediální hra o šesti obrazech je typickou ukázkou chronologického kompozičního principu. Jednotlivé události se odehrávají v časové posloupnosti. Ve hře nenacházíme paralelní ani retrospektivní složky. Už po přečtení prvních slov čtenář vycítí, že přichází veselý a živý příběh, jenž připomíná letní bezstarostnost zahalenou vůní lučního kvítí.

Hlavní konflikt se vytváří v třetím obraze, přichází neshoda: má se dát sklizené obilí do sálu hostince, kde se má konat tradiční zábava? Konflikt mezi zemědělci a obyčejnými venkovskými lidmi je rozuzlen v následujícím obraze.

V zápětí dojde k vytvoření dalšího vedlejšího konfliktu, kdy se záškodník Jírovec snaží sabotáží překazit sklizeň obilí. Tento problém se prohlubuje až do samotného závěru, v kterém přichází nečekané rozuzlení a odhalení skutečné tváře některých postav, lze tedy konstatovat, že hra končí velmi optimisticky.

3. 4. 5 Jazyk

Jazykové zpracování *Romance o Oldřichu a Boženě* není nijak odlišné od ostatních Drdových divadelních her, většina postav komunikuje jazykem hovorovým, v jejich mluvě se vyskytují opět prostředky obecně české, např. protetické „v“, Včelička: „*Vožeň se, kombajnere, vožeň se u nás v Tmáňově!*“⁵⁹, diftongizace ý > ej, Barča: „*To by nebyl žádněj pořádek!*“⁶⁰ atp.

Ani v mluvě Františka a Boženy Zemanových se obecně české jevy nevyskytují, hovoří kultivovaným a spisovným jazykem.

---

⁵⁹ DRDA, Jan. *Romance o Oldřichu a Boženě*. Praha: Orbis, 1953, s. 93.

⁶⁰ Tamtéž s. 83.

3. 5 Dalskabáty, hříšná ves aneb Zapomenutý čert

3. 5. 1 Téma

První obraz příběhu se odehrává v pekelných komnatách za účasti pekelného šéfa, knížete Belzebuba, a ostatních pekelných pánů: Marbulia (vládcova sekretáře), JUDr. Solferna (pekelného prokurátora), JUDr. Belfegora (pekelného guvernéra), Ph.Dr. a Th.Dr. Ichturiela (šéfa ústavu pro experimentální psychologii). Solfernus hovoří s Marbuliem o již dlouhotrvajícím případě z Dalskabátů týkajícího se farářské duše. Tu peklo opět nezískalo, z čehož je Solfernus znechucen. Belzebub je rozzlobený z úpadku pekla a z neschopnosti ignorantské pekelné posádky.

Dalskabáty, to je vesnice, na kterou by si pekelníci měli více „posvítit.“ Peklo tam nenachází jediného hříšníka, z čehož je Solfernus opravdu zklamán. Vraždivé, chamtivé či zlodějně lidi, ty by čerti hledali v Dalskabátech marně. V této malé vesničce vládne smích, skromnost a optimismus. Obyvatelé jsou zde sice chudí, ale zato spokojení. Tuto idylu chce zhatit Solfernus, jinak by mohl nastat konec pekelné říše!

Belzebub svolá mimořádnou radu kvůli Dalskabátům a je si jist, že i v této vesnici měli vyslaného svého služebního čerta, v administrativních zápisech však doktor Belfegor, jenž je za vysílání čertů zodpovědný, nemůže nic nalézt, neboť v pekle vládne strašlivý nepořádek. Belzebub má jediný plán: „zkazit“ Dalskabáty a učinit z obyvatel hříšníky. Doktor Ichturiel je vyslán do Dalskabátů. Vytvořil dokonalou koncepci psychologického nátlaku, jíž podle něj podlehne minimálně jeden člověk, který se pak propadne přímo do pekla.

Nacházíme se na faře v Dalskabátech, kde zrovna Marijána Plajznerová (vdova po hrobaři) a Mančinka (farské děvče milující kovářského pomocníka Honzu Mračna) uklízí jí. Na faře působí také kostelník Alois Piškytle a farář Ignác Loula (proměněný Ichturiel), jenž neustále varuje Mančinku před konáním hříchů. Majdaléna Pučálková, chamtivá mlynářka, si u faráře v truhle schová obnos dukátů, aby měla svůj majetek v bezpečí. Alois Piškytle je jakýmsi farářovým prostředníkem, donáší na dalskabátské obyvatele, za největší hříšnici považuje Marijánu, jež je podle něj zajisté spolčena s peklím. Farář si nechá Marijánu zavolat a chce, aby se vyzpovídala ze svých hříchů. Ta nejdříve odmítne, ale když jí hrozí, že přijde o svou malou komoru na faře, nakonec souhlasí. Opuštění má však ještě jeden „háček“, a to ten, že Marijána bude muset „donášet“ na ostatní lidi ve vesnici.

K ničemu takovému by se nikdy nesnížila, farář ji proto vyhání z Dalskabátů. Na Marijánu nemusí nikdo naléhat, pro svou hrdost odchází sama.

Uprostřed lesa stojí malá rozpadlá chata, kde žije kočovný komediant Lupino. Náhle se zde objeví zapomenutý čert Trepifajksl, kterého se Lupino poleká tak, že uteče do hlubokého lesa. Venku je bouřka, jež zavede Marijánu rovnou do chaty, kde vidí čerta Trepifajksla, jenž neumí číst ani psát, strašit zapomněl a působí spíše žertovně. Čert je nastydlý, a tak se o něj Marijánka začne starat, říká mu Mates.

Do chatky přišel kovář Ondřej Tyburec spolu se svou ženou Dorotkou a přinesli Marijánce vybavení z jejího předchozího bydlení. Dorotce bylo nabídnuto, aby šla vařit na faru, Ondřej však žárlí a nechce ji pustit, ona se však rozhodne podle sebe: nabídku přijme, za to ji Marijánka chválí.

Farář Ignác Loula postupně uplatňuje svou taktiku psychologického nátlaku: kováři Honzovi sdělí, že bude muset na vojnu a že jediný způsob, jak tam nenastoupit, je zaplatit dvě stě dukátů. Farář samozřejmě ví, že pro Honzu bude velmi složité takový obnos sehnat, a proto si myslí, že Honza bude hledat jinou možnost: pokusí se o krádež, za niž si ho pak Ichturiel odnese snadno do pekla. O Dorotě Tyburcové, kovářově ženě, je přesvědčen, že již jen krůček zbývá k tomu, aby byla svému muži nevěrná. Zato Ondřej Tyburec bude žárlit takovým způsobem, až někomu fyzicky ublíží. Stanou se Ichturielovy plány skutečností, nebo zvítězí lidská čest a skromnost?

Na faře se objevuje i Lupino, již zmiňovaný tulák a komediant, s nímž se farář domluví, aby svedl Dorotu, a ona pak konečně propadne peklu! Lupino mimo jiné sdělil faráři, že ze své chaty v Dalskabátech utekl před samotným čertem! Farář je nadšen a začíná s Lupinem spolupracovat.

V chatce, kde žije Marijána a Trepifajksl, vládne pohodová atmosféra. Marijánka je na Trepifajksla velmi přísná, dělá to však pro jeho dobro. Chce ho polidštit a naučit ho poctivé práci, velmi jí přirostl k srdci. Trepifajksl přišel o všechny čertovské atributy: o rohy i ocas, a proto už si nikdo nemyslel, že je to čert.

Lupino a Piškytle se vydali do chaty, aby si odvedli zapomenutého čerta Trepifajksla, když však přišli dovnitř, čekalo je překvapení: žádný čert, ale úplně normální „člověk“ (polidštěný Trepifajksl), jehož by lidé v tuto chvíli považovali za čerta těžko, přece však využil některých triků ze svého bývalého pekelného povolání: vystrašil je a nahnal jim takovou hrůzu, až „vzali do zaječích.“ Trepifajksl se kováři představil jako vysloužilý dragoun, a tak Marijánka naplánovala, že k němu půjde pracovat. Marijánka cítí, že něco není

v pořádku. Od té doby, co působí v Dalskabátech farář Ignác Loula, je všechna vesnická harmonie vzhůru nohama!

Trepifajksl čili Mates (dle Marijánky) je v plné práci u kováře, vtom se však zjeví sbor služebných čertů, kteří ho za účasti dalskabátského faráře (doktora Ichturiela) odnášejí do pekla. Trepifajksl beznadějně volá o pomoc Marijánku, ta ho ale neslyší a myslí si, že utekl, když však viděla jeho oblečení v lese, je jí jasné, že vinu nese místní „farář“, jenž právě odlétá z Dalskabátů do pekla.

Doktor Ichturiel přiletěl do pekla a hlásí se zpět do služby. Je zklamaný, jelikož všechny jeho průběžné spisy a zprávy, které obsahují detailně rozpracované analýzy dalskabátských „hříšníků“, nikdo nečetl, tudíž je jeho vědecká práce v troskách! JUDr. Belfegor je obviněn z toho, že zapomněl na čerta Trepifajksla, jenž byl nasazen do Dalskabátů. Zapomenutého čerta našel právě Ichturiel.

Trepifajksl se naučil všem lidským zvykům včetně poctivé práce, jako čert se již necítil dobře. Došlo u něj k zásadnímu zlomu, díky kterému se již nemohl vrátit do pozice čerta: začal mít rád lidi. Všichni pekelní doktoři a pánové viděli, že jejich moc již není neporazitelná. Pekelná cesta vždy směřovala k jedinému cíli: lstmi a lákadly probudit v lidech jejich slabé stránky a přimět je tak různými způsoby k hříchu. Díky polidštěnému Trepifajkslovi se v pekle se šíří nemoc „člověčina.“⁶¹ Je všude ve vzduchu a je silně nakažlivá, mezi příznaky patří projevování lásky či citů k ostatním lidem, proto byl Trepifajksl nenávratně vykázán z pekla. Doktor Ichturiel usiluje o místo guvernéra po Belefegorovi, Belzebub ho však považuje za škůdce a dává mu ultimatum: musí přinést do pekla duše, o nichž psal ve svých psychologických zprávách, jinak bude také vyloučen z pekla.

Mančinka hlídá truhlu s dukáty, jak jí poručil farář. Neustále má v hlavě hříšnou myšlenku: mohla by ukrást peníze z truhly a tím by zaplatila finanční obnos pro záchranu Honzy, aby nemusel na vojnu. Její čestnost ji však přemůže. Lupino opíjí vínem kovářku a pokouší se ji svést.

Na faru vtrhne Marijánka a hledá svého Matýska, nařkne faráře z falešnosti a lži. V místnosti se konečně objeví i vysloužilý čert Mates, jehož farář neustále obviňuje z nemravností. Farářovo neustále obviňování lidí z „hříchů“, jež vůbec nespáchali, jim otevřelo oči. Matěj prozradil, že farář je pekelný doktor Ichturiel, který přiletěl do Dalskabátů, aby získal co nejvíce duší pro peklo. Ichturiel se propadl do pekla a v Dalskabátech konečně znovu zavládl klid a mír.

---

⁶¹ DRDA, Jan. *Dalskabáty, hříšná ves aneb Zapomenutý čert*. Praha: Orbis, 1960, s. 76.

V díle je řešena mravní otázka, jež poukazuje na boj dobra a zla a jež může být poučením i pro mladé dětské diváky, tudíž ji lze dětskému publiku také doporučit. Díky jednoduché látce je tato hra oblíbená u diváků všech věkových kategorií.

3. 5. 2 Prostředí

Většina dějových linií tohoto komediálního pohádkového příběhu se odehrává v Dalskabátech, v malebné vesničce poblíž Příbrami.

Paralelně se ocitáme v prostředí dalskabátské fary či v chátrající chatce poblíž tamního lesa, na druhé straně nás autor „zavede“ do pekla, aby ukázal, jak vypadá pekelné řemeslo.

Autor v díle vytvořil komickou atmosféru, jež se promítá do všech dějových obrazů. Dle mého názoru jsou Drdovy „*Dalskabáty*“ vůbec nevtipnější a nejveselejší hrou z širokého repertoáru jeho divadelních her.

3. 5. 3 Postavy

Jednou z nejvýznamnějších postav je vdova Marijána Plajznerová, upřímná a pracovitá žena, jež by se ráda znovu zamilovala. Statečnost je její doménou. „*Je ženským protějškem Martina Kabáta z Hrátek.*“⁶² Nikdy se ničeho nebála a se vším si vždy dokázala poradit.

Podstatnou součástí příběhu je Trepifajksl, zapomenutý čert v Dalskabátech, jehož Marijanka polidštila a začala mu říkat Mates. Od prvního obrazu sledujeme postupnou proměnu charakteru v nitru postavy: Trepifajksl byl zpočátku líný a hloupý, ale nebyl zlý, jak je u čerta předpokládáno. Naučil se běžným lidským zvykům i řádné práci. Pilnost, dobrosrdečnost, laskavost, citlivost: tyto vlastnosti se u něj prokreslují v průběhu celé hry.

Prototypem záporné postavy je Ignác Loula, nový dalskabátský farář, ve skutečnosti však proměněný pekelník Ichturiel (doktor práv a teologie), jehož poslal do Dalskabátů pekelný kníže Belzebub. Aroganci a lži se snaží obelstít lidské duše, aby je získal pro peklo. Jako farář nejdříve působí zbožně a nevinně, později však farářovu falešnost místní lidé odhalí.

Alois Piškytle vykonává povolání kostelníka na místní faře. Je „podlézavý“ a velmi rád vyvolává spory, s potěšením donáší farářovi mylné informace o tamějších obyvatelích.

---

⁶² František Götz, doslov ke knize: DRDA, Jan. *Dalskabáty, hříšná ves aneb Zapomenutý čert*. Praha: Orbis, 1960, s. 96.

Ondřej Tyburec je poctivý venkovský kovář. Velmi miluje svou ženu Dorotku. Je však velmi žárlivý a jeho žárlivost ho někdy dovádí až k agresivnímu chování.

Kovářova žena Dorotka je krásná a přátelská žena, nechá se však snadno „omámit“ falešnými lichotkami od komedianta Lupina, jenž spolupracuje s místním farářem.

Již zmiňovaný Lupino je „divoký“ komediant, který miluje život a patřičně si ho užívá. Ve snaze přilepšit si se klidně spojí i s čertem.

Vedlejší linii postav tvoří pekelní pánové. Nejvyšším je kníže Belzebub, vládce celého pekelného sboru. Je znechucen neschopností všech čertů. O administrativní záležitosti se stará JUDr. Solfernus, pekelný prokurátor, jenž je ve svých názorech na hříšníky neoblomný. Dále JUDr. Belfegor, pekelný guvernér, jehož považuje Belzebub za mimořádně nespolehlivého čerta, který zanedbal kauzu „zapomenutého“ čerta.

Příběh doplňuje mnoho dalších postav: děvčata z Dalskabátů, služební čerti, také kovářský pomocník Honza a jeho dívka Mančinka, jež slouží na faře v Dalskabátech. Zápornou postavou je Majdaléna Pučálková, místní chamtivá a závistivá mlynářka.

3. 5. 4 Kompozice

Hra *Dalskabáty, hříšná ves aneb Zapomenutý čert* je komedií o osmi obrazech. Tato hra se kompozičně shoduje s *Hrátkami s čertem*, odlišnost můžeme shledávat pouze v alegorii, která je daleko více uplatněna právě v *Hrátkách s čertem*, kde je poukazováno na fašismus. Domnívám se, že z tohoto důvodu bude pro mladé diváky přitažlivější tato novější Drdova veselohra.

Dějové linie jsou vystavěny na principu chronologickém, paralelní ani retrospektivní kompoziční prvky v díle nenacházíme. „*Do vzrušeného děje zasahuje píseň, komediantský trik či samoučelný taneční motiv (Lupino), chvílemi to má tvář komedie dell'arte, chvílemi blesknou tragické scény, občas se objeví velká podívaná vyvolaná komediantskými prostředky, do toho se mísí satira a kouzelnické triky.*“⁶³

---

⁶³ František Götz, doslov ke knize: DRDA, Jan. *Dalskabáty, hříšná ves aneb Zapomenutý čert*. Praha: Orbis, 1960, s. 97.

3. 5. 5 Jazyk

V této hře nacházíme vcelku shodnou jazykovou koncepci jako v ostatních Drdových hrách. Výjimkou není výskyt obecně českých jazykových jevů, např. protetické „v“, Marijána: „*Snad vám to voplatim.*“⁶⁴, diftongizace ý > ej, Ondřej Tyburec: „*Že vy ste taky kovářskej!*“⁶⁵, zjednodušování skupin hlásek, Ondřej Tyburec: „*Eště je tam stůl, slavník a ranec s peřinama.*“⁶⁶

Všechny postavy mluví hovorovým jazykem, výjimkou jsou pekelní doktoři, kteří ve své funkci mluví spisovně.

3. 6 Jsou živi, zpívají

Jan Drda psal toto poslední dramatické dílo se značným zaujetím. Shromazďoval autentické záznamy vysílané rozhlasem během Květnového povstání, které pak použil ve svém příběhu. Jak již bylo řečeno výše, pro Drdu bylo Pražské povstání jedním z nejdůležitějších zážitků vůbec.

Ze hry je patrné, že Jan Drda se v celé hře enormně věnuje psychice postav, jejich vývoji a reakcím na tehdejší události.

3. 6. 1 Téma

Děj je zasazen do prostředí „Zvoníkovice“ vily, jež se nachází v Praze - Libni blízko Trojského mostu. Ve vile žijí pouze čeští obyvatelé. Majiteli vily jsou Arnošt Zvoník (dříve podplukovník, nyní vrchní rada) a Irena Zvoníková (Arnoštova žena). Dále zde žijí Jiří Rajnyš (inženýr, exportní úředník) a Eva Rajnyšová (Jiřího žena, dříve operetní tanečnice), Tonda Pernek (domovník u Zvoníků) a Anča Perneková (Tondova žena), také mladá dívka Slávka Kodetová a malíř Mirek Podhora.

Je májové počasí, 4. květen roku 1945, rozhlas hlásí přesný čas. Do vily přichází závozník Lojza Kolka. Ten zajišťuje tamějším lidem maso a potřebné potraviny.

Rajnyšovi a Zvoníkovi společně oslavují narozeniny Jiřího Rajnyše, popíjejí a debatují o tom, kdo ze spojenců nás při Květnovém povstání přijde zachránit, zda Američané nebo Rusové. Obě rodiny se baví, a vtom někdo zaklepe na dveře. Je to závozník Lojza Kolka. Shání Arnošta Zvoníka a předává mu zásilku: potraviny, maso, ale především zbra-

---

⁶⁴ DRDA, Jan. *Dalskabáty, hříšná ves aneb Zapomenutý čert*. Praha: Orbis, 1960, s. 30.

⁶⁵ Tamtéž s. 47.

⁶⁶ Tamtéž s. 30.

ně a k tomu náboje. Vše musí proběhnout tak, aby se nic nedozvěděla jeho žena, již by zbytečně vystresoval. Zvoník pošeptal Kolkovi: „*My dva si spolu ještě zabojujem!*“⁶⁷

Do Podhorova ateliéru přiběhne technický úředník Sigi Kantorek. Právě unikl transportu do koncentračního tábora. Podhora ho nasměruje k Rajnyšovům, tam měl také Sigi namířeno. Od Rajnyšů Sigi volá své lásce Helence, přichází však velké zklamání: Helenka už na Sigiho nečeká, jelikož potkala jiného muže.

Je 5. května 1945, ráno. Příběh se tohoto dne se odehrává střídavě v různých bytech ve „Zvoníkovice“ vile. Na dveře Pernekova bytu zaklepala žena polské národnosti, Wanda Górska, jež se zázračně vrátila z koncentračního tábora, shání Slávku Kodetovou, ta ale není doma. Anča Perneková se ptá na paní Kodetovou, Slávčinu matku, Wanda jen zoufale zašeptala: „*Pani Kodetowa ... Martwa. Umarla na mojih rukách.*“⁶⁸

V následujících dnech jsou v ulicích vražděni čeští obyvatelé, situace je kritická. Z rozhlasu se ozývá výzva, aby všichni Češi přišli pomoci Českému rozhlasu. Rajnyš šťastně zakřičel:

„*Už to začalo! Wehrmacht se vzdává! Praha je naše!*“⁶⁹

Arnošt Zvoník svolal své kamarády z vily: Lojzu Kolku, Mirka Podhoru, Jirku Rajnyše:

„*Organisuji z příkazu vrchního velitele bojový štáb pro úsek Libeň - Troja*“⁷⁰

Českoslovenští vojáci jsou podporováni a vytrvávají, je jim však sděleno:

„*Kde nestřílejí Němci, nestřílejte ani vy! Kde se však ozve výstřel, odpovězte neúprosně a tvrdě!*“⁷¹

V příběhu nastává prudký zvrat: do vily vtrhne nacistický důstojník Hauptmann Tümmler s několika „esesáky“, jelikož někdo z obyvatel vily údajně střílel na některého z členů gestapa. Zvoník se postavil za své nájemníky a ujišťuje ho, že nic takového by si nedovolili, sám se za to zaručil, i když ví, že střílel malíř Podhora. Shromáždění obyvatelé vily trnou a modlí se za svůj život. Před očima nájemníků se stal zázrak: Tümmler Zvoníkovi věří, ale varuje: pokud by někdo vystřelil na nacistického příslušníka, bude muset okamžitě ostře zakročít. Všichni muži z vily přijímají „vyčkávací“ taktiku.

---

⁶⁷ DRDA, Jan. *Jsou živi, zpívají*. Praha: Orbis, 1961, s. 15.

⁶⁸ Tamtéž s. 21.

⁶⁹ Tamtéž s. 28.

⁷⁰ Tamtéž s. 34.

⁷¹ Tamtéž s. 43.

Do děje vstupují dvě nové tváře: Franta Severa (zámečnický) a Sláva Hřebejk (elektromontér), kteří se začleňují mezi bojovníky v Květnovém povstání. Severa se však dívá na „vyčkávání“ zcela jinak a tvrdí:

„To čekání, až Němci začnou sami, je nebezpečná chyba. Při povstání dvojnásob.“⁷²

Na to Zvoník vyslovuje názor generála Kutlvašra:

„Jednáním chce získat čas jednak k soustředění odporu, jednak proto, že věří v brzký příchod spojeneckých vojsk od Plzně.“⁷³

Zvoník je velmi zkušený bývalý československý podplukovník, a proto ho uráží, že ho chce „nějaký“ Severa poučovat, jak by se mělo bojovat a postupovat. Rajnyš i ostatní však Severův názor akceptují a souhlasí s ním, proto začínají shromažďovat munici. Zvoník je skutečně zklamán a znechucen, jde se uklidnit za svou ženou. Barva na obrazu jeho popularity vybledla a přežívá jen v kalných a smutných obrazech.

Ve čtvrtém jednání přichází částečné chvilkové rozvolnění atmosféry. Následující dějová linie probíhá v duchu zpěvu španělských šansonů o lásce v podání Evy Rajnyšové, vzpomínek, ale také chvilkového rozjímání nad láskami a nenaplněnými životními touhami obyvatel této vily. Řešena je také nešťastná láska mladé Slávky a malíře Podhory.

Eva zpívá, popíjí koňak a debatuje s Frantou Severou, to se nelíbí jejímu muži, došla mu trpělivost, a tak Evu násilím dovedl zpátky do bytu. Do vily se vrací i Wanda Górska, jež oznamuje Slávce, že její maminka zemřela v koncentračním táboře. Slávka je zdrcena, neustále žila v nadějích, že opět uslyší maminčin hlas a stiskne její ruku, její toužebný sen se tak ve vteřině rozplynul. Ve svých posledních vteřinách života Marie Kodetová poprosila Wandu, aby předala československé armádě šokující tajný dopis, v němž stála tato slova:

„Rajnyš je konfident gestapa, usvědčil při konfrontaci tátu i mě. Marie Kodetová.“⁷⁴

Tento dopis zajisté způsobí velký zvrat v ději i ve vnímání postavy. Rajnyš je rozhořčen z této lži! Opravdu to byla lež? Nebo Rajnyšovu skutečnou osobnost ještě zcela detailně neznáme?

Povstání vrcholí: německé tanky obklíčily Libeň, barikádníci musí zakročit, a proto připravují veškerou munici (kulometry, granáty, pušky), Irena sbalila několik nejnútnejších

---

⁷² DRDA, Jan. *Jsou živi, zpívají*. Praha: Orbis, 1961, s. 52.

⁷³ Tamtéž s. 52.

⁷⁴ Tamtéž s. 67.

věcí. Obyvatelé vily sledují vše z oken, v očích se jim leskne strach, ale také nová naděje: věří ve vysvobození. Německé jednotky jsou vybízeny k odevzdání zbraní a kapitulaci, to však neprobíhá zdaleka tak hladce a rychle.

Mladá dívka Slávka, ztrápena a raněna neprobuzenou láskou, která v podstatě ani nezačala, zažívá další ránu: Eva jí sdělila, že Mirek Podhora padl na barikádách. Slávce se zhroutil svět. Severa hovoří s Evou o Rajnyšovi a utěšuje ji, že vše bude v pořádku a opět jako dříve. Ale jak si může být tak jist, že chce Eva pokračovat ve svých dosavadních životních šablonách? Vedle aktuálních událostí je v pozadí poukazováno na otázku vztahů a manželství, které na první pohled může vyzařovat idylu, ale v hloubi jedné z partnerských duší mohou být zaryty chmury a bolesti, které někdy ani špičkový lékař nemůže vyléčit.

Přichází opět kritický bod v osudech obyvatel vily: Anča Perneková byla při cestě z nákupu zasažena kulkou do nohy. Německé jednotky plně střílí na vilu. Arnošt byl prudce zasažen do ramene, naneštěstí byl zasažen i Sigi Kantorek. Ten byl však na místě mrtev.

Závěrečné jednání se odehrává v noci z 8. na 9. května 1945. Vila je výrazně zdemolována a obklopena Němci. Rajnyš s Pernekem mají v plánu opatrně opustit vilu a projít nenápadnými cestičkami tak, aby všichni vyvázli živí. Paní Zvoníková, spolumajitelka vily, je značně vyčerpaná a také zklamaná, nechce opustit místo, kde strávila prakticky celý život, je však postavena před existenční otázku života a smrti: život nebo dům? Divák nemusí dlouho hloubavě přemýšlet, jak se paní Zvoníková rozhodla. Lojza Kolka byl pověřen, aby v bytě vyzvedl i Slávku Kodetovou, po otevření dveří však přišel šok: Slávka se pokusila otrávit plynem, chuť k životu již neměla. Ani netušila, jak moc jí Lojza rozumí, přišel totiž také o to nejcennější: v koncentračním táboře mu zemřela maminka i sestra. Přes všechno trápení a truchlení v sobě našel velkou životní sílu, při vnímání této síly se mi v myšlenkách vybavuje tento citát: *„Jsem něžný, jsem krutý, ale jsem život. Pláčeš? I v slzách je síla. Tak jdi a žij.“*⁷⁵

Přichází kompletní odhalení tváře postavy Jiřího Rajnyše. Lojzovi začíná vše docházet: Sigi byl u toho, když si Jiří četl dopis od Wandy Górske, ve kterém stálo, že je udavač a spolupracuje s gestapem, a přestože byl jeho nejlepším přítelem, musel si nějak „pojistit“ jeho mlčení, a proto ho zabil. Gestapo mučilo Jiřího hrůzným způsobem, a proto musel „donášet.“ Eva vše slyšela a její manželství se v tu chvíli zhroutilo jako domeček z karet.

---

⁷⁵ John Lennon.

Mrtvá těla, fašismus ve vzduchu, boje: takový obrázek malovala Praha v noci z 8. na 9. května 1945, ze všech koutů Prahy jsou slyšet zoufalé hlasy Němců: „*Schnell! Die Russen kommen.*“⁷⁶ Eva uvnitř vily tiše zpívá oslavnou španělskou píseň:

„*Madrid, qué bien resiste,
Madrid, qué bien resiste,
Madrid, qué bien resiste,
mamita mia,
los bombardeos, los bombardeos!*“⁷⁷

Madrid, jak dobře odolává,
Madrid, jak dobře odolává,
Madrid, jak dobře odolává,
panenko boží,
bombardování, bombardování!

Do vily přicházejí ruští gardisté, Maxim Jakimčuk (gardový major) a Geňa Burkov (gardový seržant) a prověřují, zdali jsou zde nějací lidé. Němci na dveře vily napsali, aby dovnitř nikdo nevstupoval, že jsou tam mrtví lidé. Jakimčuk a Burkov naštěstí mohou tuto zprávu vyvrátit: obyvatelé vily jsou živí!

3. 6. 2 Prostředí

Všechny dějové obrazy se odehrávají v prostředí Zvoníkovice vily. Nachází se v Libni poblíž Trojského mostu, v relativně klidné části Prahy. Prostředí není přesněji charakterizováno.

Střídavě se ocitáme v jednotlivých bytech obyvatel této vily, např. v bytě u Zvoníků, u Rajnyšů, u Perneků či v ateliéru malíře Podhory. Autor zprostředkoval divákovi Květnové povstání den po dni nikoliv však výhradně z historické perspektivy, ale z perspektivy postav a jejich duševního vývoje, které se v průběhu příběhu výrazně proměňují.

Dle mého autor vytvořil pro diváky strhující atmosféru Květnového povstání, která dokáže podnítit k nejedné filozofické úvaze o životě.

---

⁷⁶ DRDA, Jan. *Jsou živi, zpívají.* Praha: Orbis, 1961, s. 97.

⁷⁷ Tamtéž s. 98.

3. 6. 3 Postavy

Všechny postavy, obyvatelé vily, jsou ve hře něčím výjimečné. Jistě že se mezi nimi vyskytují i neshody, ale vzhledem k vyhocené situaci se snaží všichni spolupracovat.

Majitel vily, Arnošt Zvoník, je padesátiletý bývalý československý podplukovník, nyní působí jako vrchní rada ministerstva financí. Stále však cítí „armádní“ povinnost pomoci, když se blíží nebezpečí. Je velmi hrdý a přesvědčený, že jeho dlouholetá praxe mu dala dostatek zkušeností na to, aby mohl vést „vojenský“ oddíl, který se zapojí do Květnového povstání. Je však poměrně konzervativní a vše chce vyřešit dohodou a v klidu. Duší je tak trochu „houževnatý“ voják. Proti jeho názorům se postaví i nejbližší přátelé, což v podstatě podrazí jeho autoritu. Svou ženu velmi miluje.

Spolumajitelka vily, Irena Zvoníková, je oddaná manželka Arnošta Zvoníka, k vile má citové pouto a nedokáže se jí jen tak jednoduše vzdát, touha po životě je však samozřejmě nakonec mocnější. František Götz komparací trefně poukázal na jádro postavy:

„Ztráta vily je pro ni možná subjektivně stejně tragická jako ztráta višňového sadu pro paní Raněvskou.“⁷⁸

Její manžel jí sice zajistil všechno, ale určité kouzlo tomuto manželství zřejmě přece jen chybí.

Jiří Rajnyš, pětaticetiletý inženýr a komerční úředník, toho při své cestě životem zažil mnoho: násilné praktiky gestapa, psychický i fyzický nátlak. Mimo jiné je také velmi žárlivý, jeho žena Eva se občas ráda baví se sklenkou v ruce a on ji za její „laciné“ chování pak nenávidí. Jeho žárlivost ho rozzuří tak, až jednou Evu udeří. To však zdaleka není jediný negativní rys jeho postavy: mimo tohoto se stal totiž na nátlak gestapa udavačem, což mu nikdo z obyvatel vily nemůže odpustit.

Eva Rajnyšová je pětadvacetiletá bývalá operetní tanečnice a žena Jiřího Rajnyše. Dříve velmi naslouchala svému muži, ale Jiří ji považuje za svůj „majetek“, a tak Eva již dávno nežije plnohodnotný život. Pochopení se nikdy nedočkala, po fyzickém úderu pro ni tento „život“ skončil, její sympatie získal pětaticetiletý zámečník Franta Severa.

Tonda Pernek patří do méně zámožné společenské vrstvy. Je to dobrý člověk, neustále shání potraviny, aby se i při tak hrůzných událostech, jako bylo Květnové povstání, měla jejich rodina dobře. Do boje na barikádách se však neváhá zapojit, je to čestný muž.

---

⁷⁸ František Götz, doslov ke knize: DRDA, Jan. *Jsou živi, zpívají*. Praha: Orbis, 1961, s. 105.

Tondova žena, Anča Perneková, je dobrosrdečná a obětavá žena. Její dominantní vlastností je zvědavost, občas může na nájemníky působit až otravně. V jádru je to ale hodná žena, vystavuje se nebezpečí sršícího z Květnového povstání, aby zajistila potraviny pro nájemníky vily.

Mírek Podhora je mladý malíř, jenž je zapálen pro své řemeslo. Zamiloval se do mladičké Slávky Kodetové, než však láska stačila vzplanout, Mírek umírá na barikádách. Pro život druhých byl ochoten položit ten svůj.

Již zmiňovaná Slávka Kodetová je devatenáctiletá dívka. Měla opravdu těžké dospívání: její tatínek byl popraven gestapem, maminka byla zavražděna v koncentračním táboře. V této těžké situaci byl její smutný osud „naplněn“ až po okraj: Slávka se dozvídá, že na barikádách padl i Mírek Podhora. Po těchto událostech je velmi pesimistická, ale díky podpoře Lojzy Kolky získá opět chuť k životu.

Lojza Kolka je dvaatřicetiletý závozník potravin ve Zvoníkovice vile. Je to člověk upřímný a spravedlivý. Prožil podobná muka jako Slávka, ale právě kvůli blízkým, o něž přišel, chtěl dále žít.

Sigi Kantorek je pětatřicetiletý Žid a nejlepší přítel Jiřího Rajnyše. Vyhnul se koncentračnímu táboru a neustále toužil bojovat za spravedlnost. Je zklamaný životem a jedinou jeho radostí byla jeho dívka Helenka, která ho již opustila. Ani jemu nesvítala při cestě životem šťastná hvězda: byl zavražděn Rajnyšem.

Celý děj doplňuje mnoho dalších postav. Mezi bojovníky na barikádách se přidal elektromontér Sláva Hřebejk a zámečník Franta Severa. Podstatnou zprávu v příběhu přináší také mladá Polka, Wanda Górska, jež přežila hrůzy koncentračního tábora. Za německé nacisty vystupuje zejména důstojník Hauptmann Tümmeler. Z ruských osvoboditelů je nutno zmínit dva gardisty: Maxima Jakimčuka a Geňu Burkova.

3. 6. 4 Kompozice

Drdova závěrečná dramatická práce je hrou o pěti jednáních. Vzhledem k látce a tématu díla nelze hovořit o komedii, ale ani o tragédii. Hra má být optimistickou vizí „lepších zítřků“ a vírou v sílu společných bojových činů.

Kompoziční princip je paralelní: probíhá několik dějových linií vedle sebe, nejsou to však nesouvisející „malé“ příběhy, pouze „poskládané“ vedle sebe, v díle je zjevná detailní propojenost a souvislost mezi jednotlivými jednáními.

V režijní poznámce Jaroslav Bílý uvedl cennou kompoziční informaci:

„Je to v pravém smyslu myšlenková architektura vystavěna z mnoha lidských osudů, důmyslně vrstvených vedle sebe (simultánní expozice), nad sebe (gradace scén), a často i proti sobě (kontrast vývoje postav).“⁷⁹

Tato hra je považována za jednu z nejtěžších Drdových her vůbec co se týče zinscenování, hereckého ztvárnění i scénického uspořádání.

3. 6. 5 Jazyk

Při jazykovém rozboru této hry je vhodné podotknout, že promluvy jednotlivých postav se vcelku shodují, komunikují hovorovým jazykem. Ani v závěrečné hře není předpokládána rapidní změna autorova čtivého spisovatelského stylu, jímž se chce přiblížit divákovi, a proto si opět povšimneme obecně českých jevů, např. protetického „v“; Anča: „*Poslouchej, Tondo ... že von vopravdu krade?*“⁸⁰, diftongizace ý > ej, Podhora: „*Slušnej chlap.*“⁸¹

V tomto díle nacházíme dominující atribut: bohaté cizojazyčné promluvy. Autor zde prokázal svůj smysl pro detailní jazykovou propracovanost, v díle použil jazyk německý, ruský, polský a španělský. Pro zobrazení autentičnosti tehdejších událostí nacházíme promluvy nacistických důstojníků, např. Tümmler: „*Aufmachen! Sofort aufmachen!*“⁸², rozhlas hlásí převážně německy: „*Achtung. Achtung! Wichtige Meldung! Der Polizeipresident in Prag gibt bekannt ...*“⁸³ Vyskytují se také promluvy ruských gardistů, např. Jakimčuk: „*Oni živyje! Oni pajút!*“⁸⁴ Pro oživení jsou uvedeny části španělských písní, jež zpívá Eva Rajnyšová: „*Ay, de mí Llorona, Llorona del azul celeste.*“⁸⁵ Polský monolog vedla Wanda Górska: „*Nieplacz! Tim mamu niewzbudisz! Mnie wszyci zgynieli. Ojciec, matka, tizi bratrzi!*“⁸⁶

Ve hře nejsou překlady jednotlivých cizojazyčných promluv, což může být pro diváky malou překážkou, v některých případech však překlad vyplyne z kontextu. U některých jazyků ale není překlad nezbytností, zvláště u polského jazyka.

---

⁷⁹ Metodická příloha: režijní poznámka Jaroslava Bílého ke knize: DRDA, Jan. *Jsou živi, zpívají*. Praha: Orbis, 1961, s. 1.

⁸⁰ DRDA, Jan. *Jsou živi, zpívají*. Praha: Orbis, 1961, s. 10.

⁸¹ Tamtéž s. 17.

⁸² Tamtéž s. 43.

⁸³ Tamtéž s. 23.

⁸⁴ Tamtéž s. 99.

⁸⁵ Tamtéž s. 59.

⁸⁶ Tamtéž s. 65.

4. ZAŘAZENÍ DRAMAT DO ŠIRŠÍHO KONTEXTU

Jan Drda začal působit jako dramatik v roce 1941, kdy sepsal svou první zmiňovanou divadelní hru *Magdalenka*, bylo mu pouhých 26 let. Období od března 1939 do září 1941 bylo dobou kolaborací, zatýkání a transportů do koncentračních táborů, přesto šlo o nejmírnější fázi začínající okupace. Díky probíhající události Jan Drda cítil v literatuře absenci obyčejného lidského příběhu, jenž by dokázal rozvolnit atmosféru, a proto napsal komedii *Magdalenka*, příběh lásky, z něhož lze vycítit, že Jan Drda byl skrytým zasněným romantikem, i když ho tak společnost možná nikdy nevnímala. Hra je sice nazývána komedií, uvnitř příběhu však nacházíme i smutné okamžiky a opět motiv touhy po poznání Drdova otce.

Téhož roku napsal Jan Drda hru *Jakož i my odpouštíme*, jež byla reakcí na úmrtí těžce raněného pacienta, které se autora přímo dotklo. I zde chtěl autor pokračovat v obyčejném příběhu, do hry nechtěl vkládat politické ani ideologické motivace, jeho záměrem bylo zprostředkovat divákovi své pocity z nemocnice a také vzpomínky na svého dědečka, příbramského horníka.

Od května 1945 se situace začala podstatně měnit.

„Pro poválečný divadelní život bylo příznačné, že v jeho rámci probíhaly některé procesy dříve a rychleji než v jiných oblastech kultury, divadlo (a vedle něj i film) bylo totiž považováno za důležitý nástroj spoluutváření společnosti, respektive za prostředek účinné výchovy lidových mas v duchu nových idejí.“⁸⁷

Drama se ubíralo několika směry, nejvýraznějším směrem bylo zpracování dramatu alegorizací:

„V divadelních hrách, které nemohly být uvedeny za protektorátu, bylo téma okupace posunováno do symbolické roviny pohádkového, případně historického jinotaje, v hrách napsaných po válce pak dostávalo i tvar otevřeného dramatického příměru či satirického útoku.“⁸⁸

Alegorický přístup je uplatněn v Drdově dramatické báchorce *Hrátky s čertem* z roku 1946 *„(prem. Národní – Stavovské divadlo 30. 12. 1945).“⁸⁹* V poválečném dramatu vedle Drdy působil také Josef Toman, rovněž autor s alegorickými snahami, který na-

---

⁸⁷ JANOUŠEK, Pavel. *Přehledné dějiny české literatury 1945 – 1989*. Praha: Academia, 2007, s. 68.

⁸⁸ JANOUŠEK, Pavel a kol.: *Dějiny české literatury 1945 – 1989. I., 1945 – 1948*. Praha: Academia, 2007, s. 255.

⁸⁹ Tamtéž s. 266.

psal komedii *Slovanské nebe* „(1949; prem. Národní – Stavovské divadlo 4. 3. 1948).“⁹⁰ Tématem je však Drdovým „*Hrátkám*“ daleko bližší dramtizace prozaického díla *O Hitlerovi, Honzovi a SS loupežnících* od Jaroslava A. Urbana, „v níž Německo po ovládnutí celého světa hledá nepřítel v říši pohádek a v pekle.“⁹¹ Z těchto tří alegorických her si prvenství udržely *Hrátky s čertem*. Hra vyvolala kladné reakce u kritiků i diváků, v některých divadlech se hraje dodnes. „Na spontánním úspěchu se však podílelo také přesné umístění výpovědi do hodnotových souřadnic, daných nedávno prožitým nacistickým infernem i politickými cíli levice.“⁹² Jak již bylo řečeno výše,⁹³ hra vznikla na přání režiséra a divadelního kritika Jiřího Frejky. Zbylé dvě hry zmiňovaných dramatiků se těšily pouze „chvilkovému“ úspěchu.

Po roce 1948 byl vydán „nový divadelní zákon, přijatý parlamentem 20. března 1948 s účinností od 1. dubna 1948, deklaroval divadlo jako národní a kulturní statek s rozhodujícím vlivem státu.“⁹⁴ Rozhodující vliv se projevil zejména v podobě divadelních her, jež spočívala zejména ve schematičnosti a v plnění komunistických ideových cílů. „Kulturní politika komunistického režimu kladla na divadla stejné nároky jako na ostatní umělecké obory, tj. spatřovala v něm především prostředek propagace socialismu a nástroj převýchovy obyvatelstva.“⁹⁵ V této době se začíná prosazovat „budovatelská“ dramatika. V budovatelském duchu je psána Drdova divadelní hra *Romance o Oldřichu a Boženě* z roku 1953. Vydělil se specifický žánr her s vesnickou tematikou, do něhož tato hra bezpochyby patří. Jan Drda se „řídil“ tehdejší politickou situací, tudíž ve hře poukázal na důležitost práce a zvyšování její produktivity. „Většina výrobních dramát začíná obrazy chaosu – od nesplnění plánu, zmatků na pracovišti i v pracovnících pak děj směřuje k závěrečné harmonii, kdy je plán plněn a překračován, kdy jsou škůdci odhaleni a odstranění, ...“⁹⁶ V padesátých letech napsal hru s podobnou tematikou i Miloslav Stehlík, hra nese název *Jarní hromobití* „(1952, prem. Plzeň 1952).“⁹⁷ Zde autor líčí „morální a fak-

---

⁹⁰ JANOUŠEK, Pavel a kol.: *Dějiny české literatury 1945 – 1989. I., 1945 – 1948*. Praha: Academia, 2007, s. 268.

⁹¹ Tamtéž s. 268.

⁹² Tamtéž s. 267.

⁹³ Viz kapitola č. 2: Divadelní hry Jana Drdy.

⁹⁴ JANOUŠEK, Pavel a kol.: *Dějiny české literatury 1945 – 1989. II., 1948 – 1958*. Praha: Academia, 2007, s. 92.

⁹⁵ Tamtéž s. 93.

⁹⁶ JANOUŠEK, Pavel. *Studie o dramatu*. Praha: H&H, 1993, s. 99.

⁹⁷ JANOUŠEK, Pavel. *Přehledné dějiny české literatury 1945 – 1989*. Praha: Academia, 2007, s. 165.

tický rozpad starých selských rodů a cestu vesnického společenství ke zrodu družstva – symbolu nové dějinné epochy.“⁹⁸

V šedesátých letech dochází k mírnému rozvolnění situace na poli dramatického umění, dramata již nejsou „svázána“ určitými šablonami, pravidly a měřítky. Díky příznivé situaci Jan Drda napsal pohádkovou komedii *Dalskabáty, hříšná ves aneb Zapomenutý čert*, jíž si oblíbili zejména dětští diváci. V této době se také rozšiřuje vysílání Československého rozhlasu. Ten nabízel posluchačům mnoho literárních i divadelních relací. „*Cyklus Nedělní divadelní večery, vysílaný od roku 1954, byl v roce 1961 přejmenován na Nedělní večery.*“⁹⁹ Na základě tohoto kroku měl pořad „volné pole působnosti“, tudíž mohla být vysílána i zbrusu nová rozhlasová zpracování her. „*Například z repertoáru Divadla československé armády (na Vinohradech) byly v rozhlasovém přepisu uvedeny Drdovy Dalskabáty – hříšná ves aneb Zapomenutý čert (roz. 1960) a hra Bohuslava Březovského Nebezpečný věk (roz. 1962), ze Státního divadla v Brně se bez jakékoli adaptace vysílalo Totální kuropění Ludvíka Kundery (roz. 1962), ...*“¹⁰⁰ Tímto bych chtěla poukázat na důležitou roli pořadů tehdejšího Československého rozhlasu, v nichž si své místo našly i Drdovy „*Dalskabáty*“, což můžeme považovat za velký Drdův úspěch, neboť v tomto cyklu byla vysílána rovněž díla největších světoznámých literátů.

Budovatelské a historické drama už je v těchto letech spíše „odsouváno“ na druhý břeh. „*Na přelomu desetiletí se objevilo několik pokusů oživit žánry budovatelské dramatiky dílčími inovacemi původní poetiky.*“¹⁰¹ Příkladem toho je poslední Drdova hra z roku 1961 *Jsou živi, zpívají*.

---

⁹⁸ JANOUŠEK, Pavel. *Přehledné dějiny české literatury 1945 – 1989*. Praha: Academia, 2007, s. 165.

⁹⁹ JANOUŠEK, Pavel a kol.: *Dějiny české literatury 1945 – 1989. III., 1958 – 1969*. Praha: Academia, 2008, s. 552.

¹⁰⁰ Tamtéž s. 552.

¹⁰¹ Tamtéž s. 399.

ZÁVĚR

Cílem této práce je přiblížit čtenářům jednak život spisovatele Jana Drdy, ale zejména pak jeho dramatickou tvorbu, která v současném světě literatury, až na několik výjimek, poměrně upadá v zapomnění. Ač je Jan Drda znám bohužel pouze jako autor *Němé barikády*, jeho literární zájmy byly daleko širší.

Již při výběru tématu jsem si nedělala iluze, že by analýza jednotlivých her byla jednoduchá a snadno zvládnutelná, jelikož o mnoha hrách není na internetových literárních portálech či v knižních zdrojích mnoho zmínek (mnohdy dokonce žádná), ale touha nahlédnout „pod pokličku“ dramatických děl velkého literáta byla silnější.

Náplní práce je, mimo představení autorova životního portrétu, analýza jeho divadelních her. Díky prostoru v této práci bych však při příležitosti poukázání na Drdův všestranný literární talent ráda zdůraznila i několik opomíjených prozaických děl: prvním z nich je román *Městečko na dlani* z roku 1940, v němž znázornil obraz své milované Příbrami, v popředí stojí dva další skvostné, ale složité romány: *Živá voda* a *Putování Petra Sedmilháře*. Do tématu posledního jmenovaného románu vložil Drda motiv putování a také své nenaplněné přání poznat svého neznámého otce.¹⁰² Mimo novinářské a prozaické tvorby se výrazněji věnoval i tvorbě dramatické.

Před uskutečněnou analýzou her má představa byla taková, že mnohé hry budou mít společné rysy a budou si svým způsobem blízké, opak byl však pravdou. Každá Drdova hra je specifická a úplně jiná, přesto ve všech hrách nacházíme výrazný znak: do posledního detailu propracované postavy, často z venkovského prostředí.

Ve čtyřicátých letech začíná Drdova dramatická tvorba, autorovi v této době však chybí jednoduchý příběh, jenž by měl primárně „zábavnou“ funkci, proto v roce 1941 napsal komedii *Magdalenka*, kde vykreslil příběh lásky dvou mladých lidí.

Následující hra s názvem *Jakož i my odpouštíme* je, podle mého názoru, jakousi vzpomínkou na Drdova dědečka Jaroslava Vlčka. Hra je však poměrně složitá, jelikož se zde prolínají dvě dějové linie: linie snová a linie reálná.

Nejslavnějším Drdovým dramatem jsou *Hrátky s čertem*, v nichž nacházíme skryté významy a alegorie, hra slaví úspěchy dodnes.

---

¹⁰² Příloha č. 6: Otec Josef Drda s dětmi (pravděpodobně v roce 1920).

Jediným dílem, kde byl autor spoután určitými „schématy“ a politickými cíli komunistické strany, je budovatelská hra *Romance o Oldřichu a Boženě*, o níž zmínky nacházíme zřídka.

O tom, že Jan Drda chtěl svou tvorbou potěšit všechny čtenáře napříč všemi věkovými generacemi, svědčí i pohádková komedie *Dalskabáty, hřísná ves aneb Zapomenutý čert*. Tato hra je dalším příkladem, v němž se autor inspiroval svým milovaným krajem, neboť vesnička Dalskabáty se nachází nedaleko Příbrami.

V poslední divadelní hře z roku 1961, *Jsou živi, zpívají*, s tematikou Květnového povstání, mě, milovníka hudby a zpěvu, potěšil jeden nečekaný prvek: autor zařadil do hry španělské písně, zejména šansony. Ty vhodně dotvářely aktuální atmosféru díla.

Shrnutím Drdovy dramatické tvorby jsem chtěla poukázat na to, že Jan Drda byl opravdu všestranně nadaným spisovatelem a mistrem jazyka, alespoň já ho takto vnímám. Všechny hry měl do detailu propracované, diváky dokázal dojmout i rozesmát.

Mnozí vnímají Jana Drdu jako „zatvrzelého“ komunistu. Po soustavnějším studiu dostupných informací o něm si však troufám říci, že pokud je tak někým vnímán, je to pouze pohled bez jakýchkoli vnitřních souvislostí. Ano, je pravdou, že Jan Drda vstoupil do Komunistické strany Československa. Vstoupil sem zejména proto, že věřil programu této strany a doufal, že se celý svět bude mít konečně lépe. Marie, Drdova sestra, charakterizovala bratra těmito slovy: „*Můj bratr byl v jádru dobrý člověk, to mohu dosvědčit. Už jako chlapec měl lásku k těm chudším – proto ty komunistické ideje!*“¹⁰³ Je smutné, že mnoho „přesvědčených“ nezměnilo či ani neuvažovalo o změně názoru na Jana Drdu ani s přihlédnutím k tomu, že i přes „nebezpečí“ vyloučení z komunistické strany, otevřeně vyjádřil nesouhlas se vstupem vojsk Varšavské smlouvy do Československa v roce 1968. Jan Drda byl z této situace naprosto zoufalý, dalo by se říci, že tento rok byl nejtěžším rokem v jeho životě. Když přijela Rudá armáda do Prahy, PhDr. Jakub Drda, Drdův syn charakterizoval otcovu náladu těmito slovy: „*Chodil tady po Jiráskově náměstí, kde byly tanky, nosil po paži knížky svých kamarádů, ruských a sovětských spisovatelů, ukazoval je těm ruským vojákům a říkal:*“¹⁰⁴ „*Vždyť jsou to lidi, kteří mi podepsali knížky, jsou to mí přátelé, jak to, že vy ze stejné země sem teď přijedete, a ...*“¹⁰⁵

---

¹⁰³ FILIP, Václav a ŠTĚDRÁ, Libuše. *Potomci slavných žijí mezi námi 3: co bylo i nebylo v televizním seriálu*. Praha: Ottovo nakladatelství - Cesty, 2002, s. 128.

¹⁰⁴ Tamtéž s. 136.

¹⁰⁵ Tamtéž s. 136.

Přes úskalí ne příliš rozsáhlého komplexu literatury o Janu Drdovi se mi podařilo získat mnoho cenných informací z drobnějších literárních sborníků či regionálních prací, které mi poskytl Státní oblastní archiv v Příbrami a které uvádím v seznamu použité literatury a pramenů. Nalezneme zde i mnoho dokumentů, jež bychom v knihovnách hledali marně, zajímavé je např. maturitní¹⁰⁶ či výroční¹⁰⁷ vysvědčení Jana Drdy.

Přála bych si, aby má práce byla inspirací pro další badatele či obdivovatele Jana Drdy, nikoli „předložením“ a „vnucováním“ toho, jaký Jan Drda byl či jaká byla jeho tvorba. Svým pohledem na Jana Drdu jsem chtěla pouze podnítit čtenáře k určité úvaze nad tímto spisovatelem.

Mým cílem bylo nejen představit Jana Drdu jako autora, ale také jako obyčejného člověka, jenž byl i přes přívlastek „velkého spisovatele“ prostou a zranitelnou osobností. Mám pocit, že jeho tvorba byla dosud ve tmě, a mým cílem bylo vyvést jeho díla, zejména pak divadelní hry, na denní světlo. Věřím, že cíle byly naplněny a že se práce případně stane podnětem pro vytvoření nových názorů na tohoto autora.

Nádhernými slovy vystihl Drdovu osobnost Jaroslav Seifert: *„Přesto, že jsi osvědčil tolik dovednosti spisovatelské, byl jsi – při bohatosti své osobnosti – odváděn často na jiné pole a Tvé pero dost často muselo zaschnout u opuštěného stolu.“*¹⁰⁸

---

¹⁰⁶ Viz Příloha č. 13: Maturitní vysvědčení Jana Drdy.

¹⁰⁷ Viz Příloha č. 14: Výroční vysvědčení Jana Drdy z roku 1984.

¹⁰⁸ Viz Příloha č. 8: Jan Drda slovy Jaroslava Seiferta.

RESUMÉ

This bachelor thesis, „*Jan Drda – playwright*“, is divided into four fundamental parts.

The first part is focused on portrait of Jan Drda. Unfortunately his dramatic and journalistic works are unheeded.

He has been already devoted to theatrical activities at Grammar school. In 1941 he wrote his first stage play which is called *Magdalenka*. He wrote six stage plays together: *Magdalenka; Jakož i my odpouštíme; Hrátky s čertem; Romance o Oldřichu a Boženě; Dalskabáty, hřísná ves aneb Zapomenutý čert; Jsou živi, zpívají*. In some Drda's stage plays we can find some constructive elements or allegories which point out to war events.

The third chapter focuses on analysis of particular stage plays. It was always carried out according to following criterions: the topic, the milieu, the characters, the composition and the language.

Drama has had the specific position in the post-war period. From this specific position has been unfolded the topics and forms of these plays, therefore the final part puts these stage plays to broader framework.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

Literatura:

JANOUSĚK, Pavel a kol.: *Dějiny české literatury 1945 – 1989, I. 1945 – 1948*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1527-3.

JANOUSĚK, Pavel a kol.: *Dějiny české literatury 1945 – 1989, II. 1948 – 1958*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1528-0.

JANOUSĚK, Pavel a kol.: *Dějiny české literatury 1945 – 1989, III. 1958 – 1969*. Praha: Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1583-9.

JANOUSĚK, Pavel a kol.: *Přehledné dějiny české literatury 1945 – 1989*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-2057-4.

JANOUSĚK, Pavel. *Studie o dramatu*. Praha: H&H, 1993. ISBN 80-85778-04-1.

ŠMÍDOVÁ, Zdeňka. *Jan Drda: personální bibliografie*. Příbram: Okresní knihovna Příbram, 1990.

PALIVEC, Viktor. *Literární místopis Příbramska*. Praha: Národní knihovna, 1953.

FILIP, Václav a ŠTĚDRÁ, Libuše. *Potomci slavných žijí mezi námi 3: co bylo i nebylo v televizním seriálu*. Praha: Ottovo nakladatelství - Cesty, 2002. ISBN 80-7181-689-2.

KUNC, Jaroslav. *Slovník soudobých českých spisovatelů. Krásné písemnictví v letech 1918 - 45*. Praha: Orbis, 1945.

DRDA, Jan. *Magdalenka*. Praha: A. Neubert, 1941.

DRDA, Jan. *Jakož i my odpouštíme*. Praha: Českomoravský kompas, 1941.

DRDA, Jan. *Hrátky s čertem*. Praha: Artur, 2011. ISBN 978-80-87128-65-7.

DRDA, Jan. *Romance o Oldřichu a Boženě*. Praha: Orbis, 1953.

DRDA, Jan. *Dalskabáty, hříšná ves aneb Zapomenutý čert*. Praha: Orbis, 1960.

DRDA, Jan. *Jsou živi, zpívají*. Praha: Orbis, 1961.

Elektronické zdroje:

Slovník české literatury po roce 1945. [online]. 2014. Dostupné z URL:

<<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=937>> [cit. 5. 3. 2014]

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1

Rodokmen dětí, vnuků a pravnuků Jana Drdy

Příloha č. 2

Jan Drda v roce 1915

Příloha č. 3

Jan Drda ve druhé třídě obecné školy (v roce 1922)

Příloha č. 4

Antonie Filipová-Drdová s Janem a Marií na klíně (pravděpodobně v roce 1918)

Příloha č. 5

Jan Drda jako maturant v roce 1934

Příloha č. 6

Otec Josef Drda s dětmi (pravděpodobně v roce 1920)

Příloha č. 7

Portrét Jana Drdy očima Emílie Drdové

Příloha č. 8

Jan Drda slovy Jaroslava Seiferta

Příloha č. 9

Jan Drda s dětmi (zleva) Petrem, Jakubem a Zuzanou na Dobříši (v roce 1951)

Příloha č. 10

MUDr. Zuzana Drdová (v roce 1998)

Příloha č. 11

Drdův článek v Rudém právu ze dne 25. srpna 1968 v rubrice „*Umělci mluví k národu.*“ s podtitulem: „*Nezkřivte jim ani vlas, nedejte jim ani kapku vody.*“

Příloha č. 12

Dopis z Drdova díla *Zachránění Matěje Řezáče*

Příloha č. 13

Maturitní vysvědčení Jana Drdy

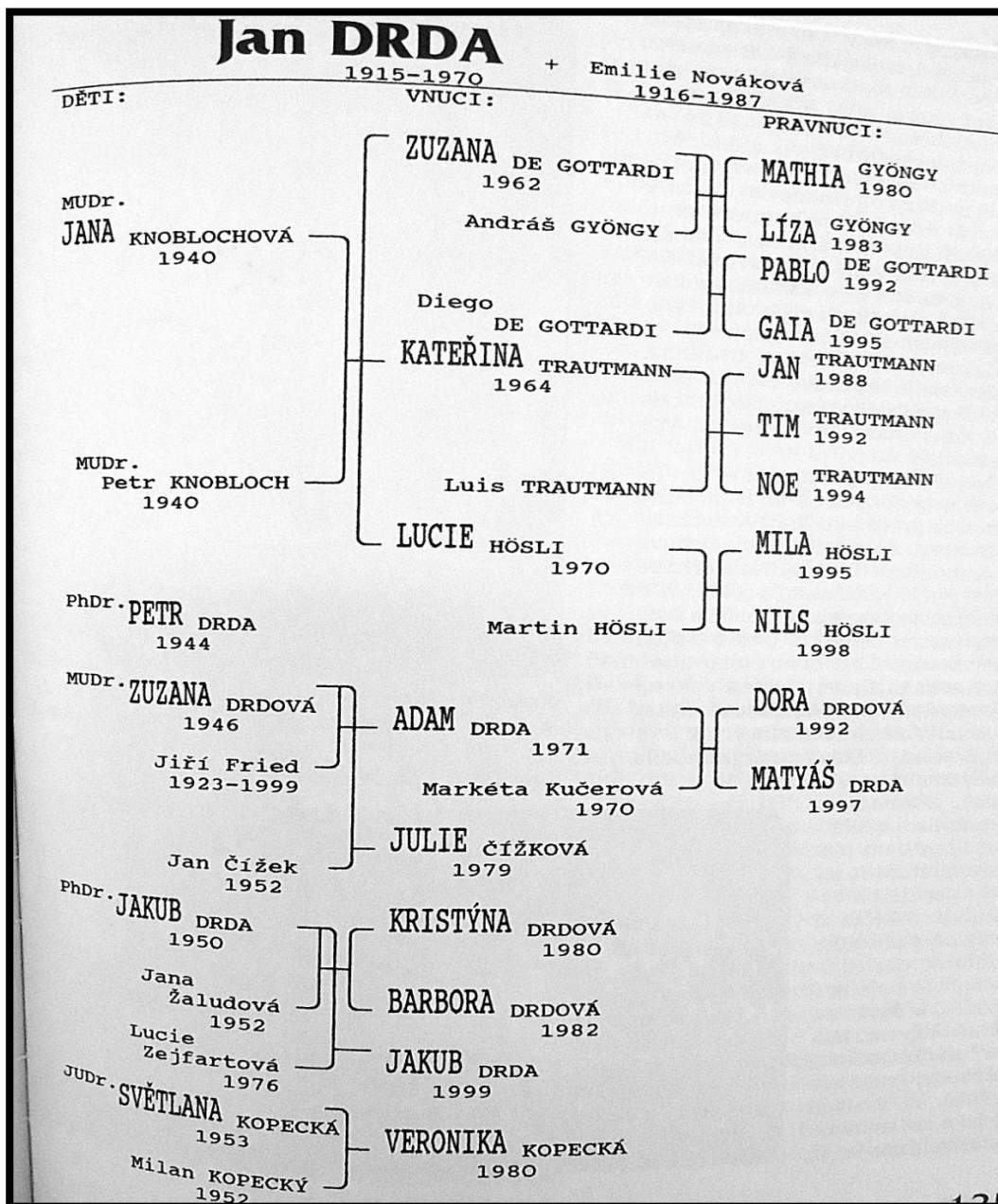
Příloha č. 14

Výroční vysvědčení Jana Drdy z roku 1984

PŘÍLOHY

Příloha č. 1

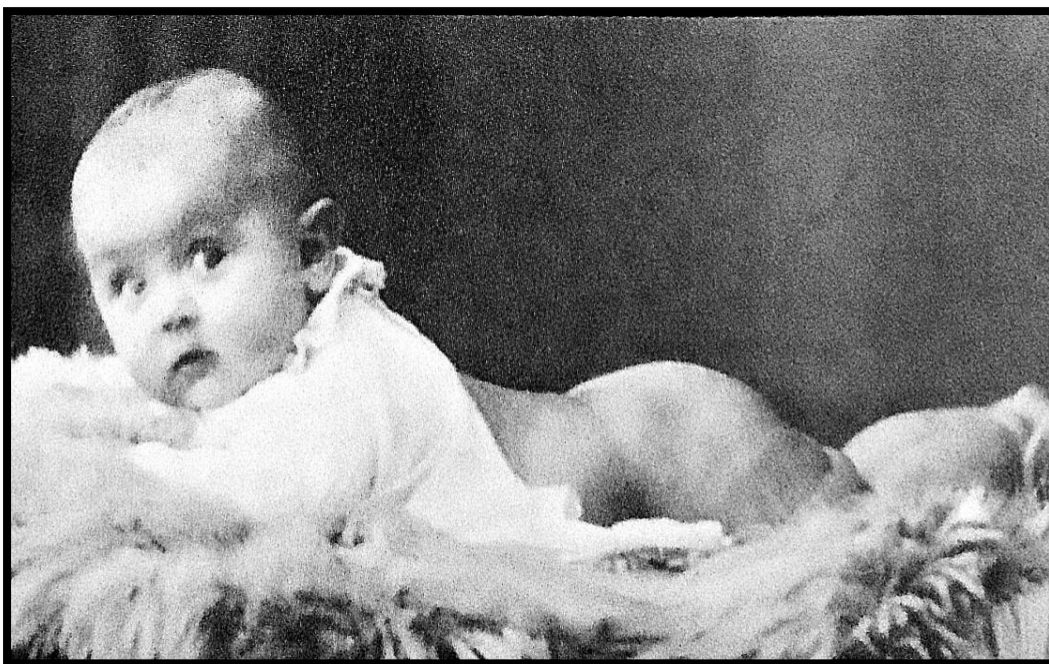
Rodokmen dětí, vnuků a pravníků Jana Drdy¹⁰⁹

¹⁰⁹ FILIP, Václav.; ŠTĚDRÁ, Libuše. *Potomci slavných žijí mezi námi 3: co nebylo v televizním seriálu*. Praha: Ottovo nakladatelství - Cesty, 2002, s. 125.

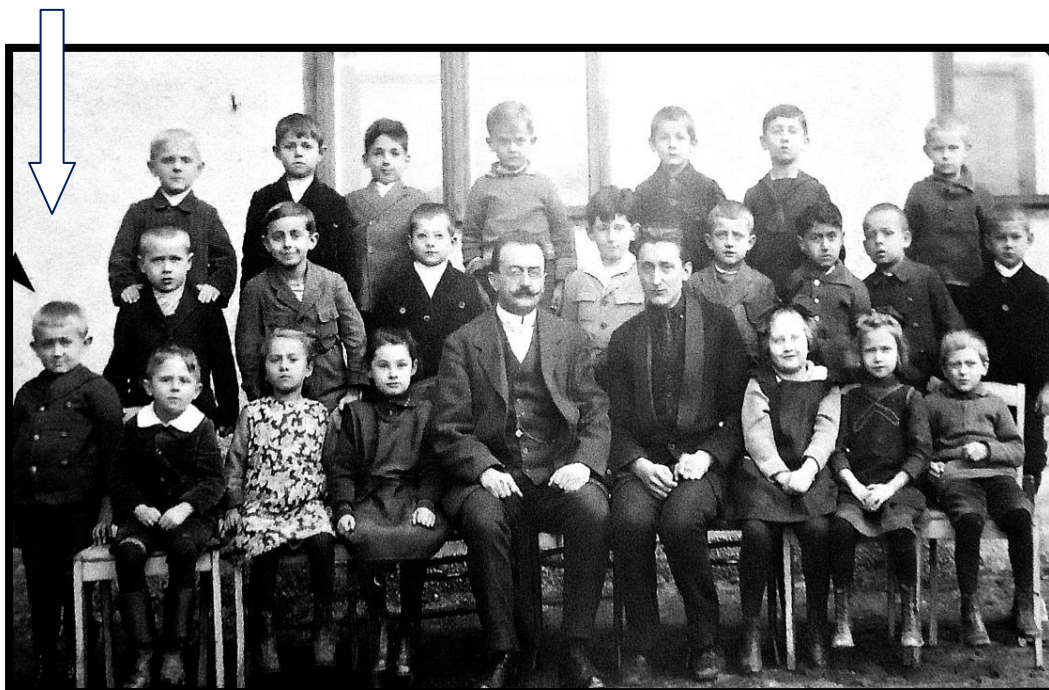
Příloha č. 2

Jan Drda v roce 1915¹¹⁰

Příloha č. 3

Jan Drda ve druhé třídě obecné školy (v roce 1922)¹¹¹

---

¹¹⁰ FILIP, Václav.; ŠTĚDRÁ, Libuše. *Potomci slavných žijí mezi námi 3: co nebylo v televizním seriálu*. Praha: Ottovo nakladatelství - Cesty, 2002, s. 126.

¹¹¹ Tamtéž s. 129.

Příloha č. 4

Antonie Filipová-Drdová s Janem a Marií na klíně (pravděpodobně v roce 1918)¹¹²

---

¹¹² FILIP, Václav.; ŠTĚDRÁ, Libuše. *Potomci slavných žijí mezi námi 3: co nebylo v televizním seriálu*. Praha: Ottovo nakladatelství - Cesty, 2002, s. 127.

Příloha č. 5

Jan Drda jako maturant v roce 1934¹¹³

---

¹¹³ FILIP, Václav.; ŠTĚDRÁ, Libuše. *Potomci slavných žijí mezi námi 3: co nebylo v televizním seriálu*. Praha: Ottovo nakladatelství - Cesty, 2002, s. 132.

Příloha č. 6

Otec Josef Drda s dětmi (pravděpodobně v roce 1920)¹¹⁴

---

¹¹⁴ FILIP, Václav.; ŠTĚDRÁ, Libuše. *Potomci slavných žijí mezi námi 3: co nebylo v televizním seriálu*. Praha: Ottovo nakladatelství - Cesty, 2002, s. 128.

Příloha č. 7

Portrét Jana Drdy očima Emílie Drdové¹¹⁵

---

¹¹⁵ FILIP, Václav.; ŠTĚDRÁ, Libuše. *Potomci slavných žijí mezi námi 3: co nebylo v televizním seriálu*. Praha: Ottovo nakladatelství - Cesty, 2002, s. 153.

Příloha č. 8

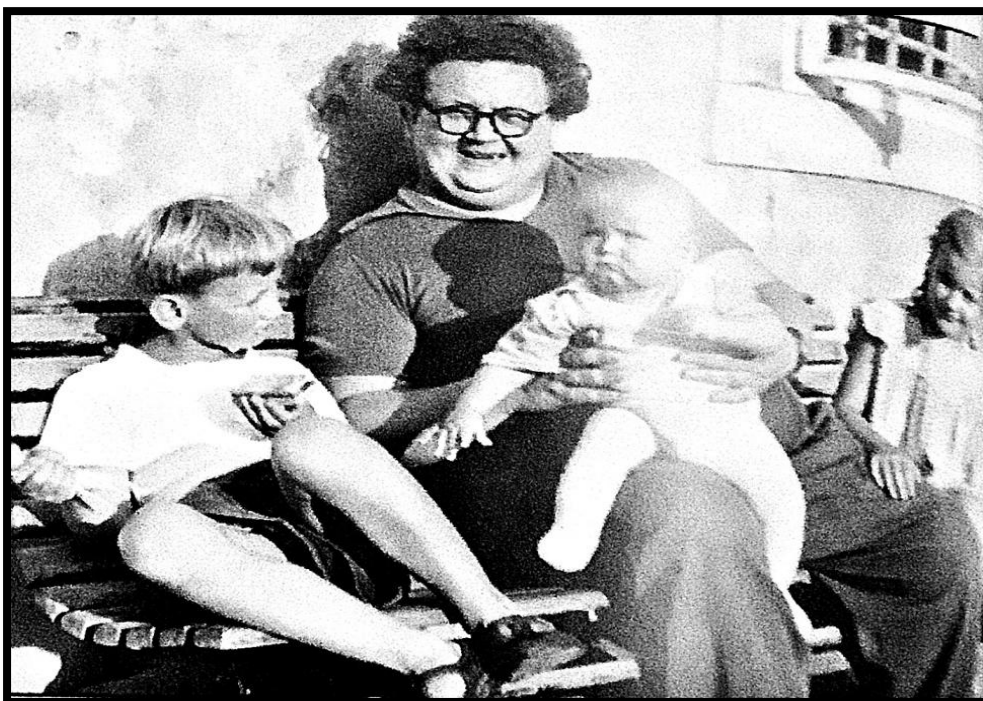
Jan Drda slovy Jaroslava Seiferta¹¹⁶

¹¹⁶ FILIP, Václav.; ŠTĚDRÁ, Libuše. *Potomci slavných žijí mezi námi 3: co nebylo v televizním seriálu*. Praha: Ottovo nakladatelství - Cesty, 2002, s. 124.

Příloha č. 9

Jan Drda s dětmi (zleva) Petrem, Jakubem a Zuzanou na Dobříši (v roce 1951)¹¹⁷

Příloha č. 10

MUDr. Zuzana Drdová (v roce 1998)¹¹⁸

¹¹⁷ FILIP, Václav.; ŠTĚDRÁ, Libuše. *Potomci slavných žijí mezi námi 3: co nebylo v televizním seriálu*. Praha: Ottovo nakladatelství - Cesty, 2002, s. 148.

¹¹⁸ Tamtéž s. 141.

Příloha č. 11

Drdův článek v Rudém právu ze dne 25. srpna 1968 v rubrice „Umělci mluví k národu.“ s podtitulem: „Nezkřivte jim ani vlas, nedejte jim ani kapku vody.“¹¹⁹

Nezkřivte jim ani vlas, nedejte jim ani kapku vody

JAN DRDA

Pero se mi chvěje v ruce, hlas se mi zadržává. Pětadvacet let jsem učil své děti, aby milovaly Sovětský svaz, aby v Moskvě viděly hvězdu naší jistoty, ručitele naší národní a státní nezávislosti. Teď je to všechno v troskách. Tytéž tváře, tytéž uniformy, které viděly na obrázcích z nezapomenutelných májových dnů, které jsem je učil cítit, jako tváře našich osvoboditelů, vidí teď mé děti vlastníma očima v strašných souvislostech. Vidí je prolévat českou krev, střílet do našich národních památníků, jsou svědky toho, s jak bezpříkladným cynismem unesli neznámo kam A. Dubčeka a O. Černška — představitele naší suverenity — počet zločinů, k nimž v těchto dnech došlo v pražských ulicích, volá do nebe.

Lžou světu, že prý jsme je zavolali na pomoc, přitom nejsou s, to uvést jedno jediné jméno; lžou, že chrání Prahu, ale přitom jí ničí, pásy i kanóny tanků; lžou, že nám nesou bratrskou pomoc, ale přitom český národ nestoudně a nesrozumitelně terorizují. Bojují prý za komunismus — proti českým a slovenským komunis-

tům, usilujeme očistit tuto stranu. Způsobili, že se v nás zrodilo něco strašného: nenávisť k této prohanosti a nestoudnosti, palčivý pocit urážky, neuhasitelný plamen hněvu. Ale taky něco krásného: hrdoť na svůj vlastní lid, všelidová neoblomná jednota, odhodlání vzdorovat až do konce, neustoupit, nepoddát se, nekleknout před okupanty, nepřijmout žádný kompromis! Naši mravní převahu vidí celý svět, snad ji dokonce vidí i mnozí z těch prostých Ivanů a Serježů, kteří před námi klopi oči na pražských ulicích. Marná sláva, mlodci, ať jste osobně sebevíc dobronrdění: přišli jste jako okupanti, přišli jste jako noční lupiči, poskvrnili jste naši rodinou zem, naše děti se vás učí a naučí nenávidět, i když my jsme je učili milovat vaše otce. A my, tátové, se na to díváme v hanbě a bezmoci, ale ne se zlomeným charakterem. Překousáme tu ránu, překousáme tu hanbu zrady a podlosti; ale přičtete to svému „načalstvu“ a sami sobě, jestliže ze svých srdcí vyvrhneme a vyrveme slova „láska“ a „družba“. Jste bezctní okupanti a měl stokrát pravdu ten, kdo napsal na pražské zdi: „Nezkřivte jim ani vlas, nepodejte ani kapku vody!“

Příloha č. 12

Dopis z Drdova díla Zachránění Matěje Řezáče¹²⁰

Moje drahý dítě a ženo Pepino,
já se s váma laučím ležím tu
spanem Radou a močím se,
aby vás Pánbuck posílal Pepino
bratru Francovi Sem dlužnej
3 z. tak ty olov dej a u Kchón
zaštvřák, dojdíš na Obrant,
dají ti podporu asi padesát
zlatejch spanem Bohem Matěj
Řezáč otec

¹¹⁹ FILIP, Václav.; ŠTĚDRÁ, Libuše. *Potomci slavných žijí mezi námi 3: co nebylo v televizním seriálu.* Praha: Ottovo nakladatelství - Cesty, 2002, s. 137.

¹²⁰ Drda, Jan. *Zachránění Matěje Řezáče.* Praha: Orbis, 1940, s. 15.

Příloha č. 13

Maturitní vysvědčení Jana Drdy - strana 1¹²¹

Čís. 6
Jana Drda, narozený dne 4. dubna 1915
 v Příbramě v zemi Československé, náboženství přím. katol.
 státní přísluš. československé, konal studia středoškolská od šk. r. 1926/27
 na státním československém gymnasiu v Příbramě

dokončil je ve šk. r. 1933/34 na st. cel. gymnasiu v Příbramě

Ke zkoušce dospělosti podle výnosu min. školství a nár. osv. ze dne 12. ledna 1931, č. 183.828/30-II, připuštěn jako kandidát interní (výn. _____).

Konal tuto zkoušku po prvé. V přihlášce se rozhodl ve skupině c) pro jazyk řecký, ve skupině d) pro biologii. Přeje si, aby mu na vysvědčení byla zapsána známka z náboženství; z nepovinných předmětů přeje si známky z ř.

Zvláštní výkony, k nimž jest hleděti podle § 7, odst. 2: _____

Klasifikace ve vyšších třídách střední školy, pokud podle zkušebních předpisů má význam pro tuto zkoušku.

V třídě	V pololetí	V náboženství	V jazyku českol.	V jazyku němec.	V jazyku latinském	V jazyku Řeckém	V obecném dějepise	V obecném zeměpise	Ve vlastivědě	V matematice	V zoologii a botan.	V chemii a miner.	V geologii	Ve fyzice	V deskr. geometrii	Ve filosof. propedeutice	V těloviku	V	V	V	V .....
V.	1.	-	-	-	-	2	2	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	2.	1	-	-	-	1	2	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VI.	1.	-	-	-	-	1	1	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	2.	-	-	-	-	2	2	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VII.	1.	-	1	2	1	2	1	2	-	3	2	-	-	3	-	1	2	-	-	-	-
	2.	-	1	1	1	1	1	1	-	3	-	2	-	2	-	1	1	-	-	-	-
VIII.	1.	-	1	2	1	1	-	2	2	-	-	-	-	2	-	1	1	-	-	-	-
	2.	-	1	1	1	1	-	1	2	-	-	-	2	2	-	1	1	-	-	-	-
Při zkouškách předběžných		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Při písem. zk. dospělosti		-	1	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Známky podle průměru		1	1	1	1	1	1	2	1	2	2	2	2	2	-	1	1	-	-	-	-

Zkušební komise rozhodla, aby konal zk. ústní ve skupině a) z jazyka českoslov., ve skupině b) z jazyka latinského.

¹²¹ Státní okresní archiv Příbram.

Čís. 6

Zkoušen dne 4. června 1934 od poledne a dne 1934 poledne.

Ústní zkoušky dospělosti.

a ₁) Z jazyka českoslov. a ₂) Z vlastivědy	b ₁) Z matematiky b ₂) Z jazyka latinského	c ₁) Z jazyka německého c ₂) Z jazyka německého	d) Biologie
1. Emil B. Lukáč, Padlý na Slovensku. Výhled a rozbor. 2. Literární Slovensko povíemákové. 3. Slovensko a Pod- karpatská Rus v české literatuře.	1. Horatius, Carmina II, 20. Průklad a výklad. 2. Pohřívání mrtvých. 3. Poemí doby stříbrné a železné.	1) Sofokles, Antigoná v. 446 - 468. 2) Obsah tragédie. 3) Průběh divadla řeckého s moderním.	1. Výživa podlin a dýchání. 2. Průběh živočišstva. 3. Fylogeneze člověka.
Z předmětů ústní zkoušky byly ~~mu~~ přisouzeny známky:			
a ₁) velmi dobře	b ₁) +	c ₁) velmi dobře	d) dobře
a ₂) +	b ₂) velmi dobře	c ₂) +	
Poznámky:			

Byly tedy kandidátovi přisouzeny pro vysvědčení dospělosti tyto známky:

V předmětu	Podle průměru	Podle ústní zk. dospěl.	V předmětu	Podle průměru	Podle ústní zk. dospěl.	V předmětu	Podle průměru	Podle ústní zk. dospěl.
V náboženství	vel. dob.	+	Ve vlastivědě	vel. dob.	+	Ve filosofické propedeutice	vel. dob.	+
V jazyku československém	+	vel. dob.	V matematice	dobře	+	V tělocviku	vel. dob.	+
V jazyku německém	vel. dob.	+	V zoologii a botanice	+	dobře			
V jazyku latinském	+	vel. dob.	V chemii a mineralogii	dobře	+			
V jazyku německém	+	vel. dob.	V geologii	dobře	+			
V obecném dějepise	vel. dob.	+	Ve fyzice	dobře	+			
V obecném zeměpise	dobře	+	V deskriptivní geometrii	+	+			

Opravná zkouška povolena z ..... a z ..... na období ..... 1934.

Podle těchto výsledků byl Jan Drda uznán dospělým s oprávněním k maturitní zkoušce.

Vysvědčení dospělosti s čís. 6 vydáno dne 4. června 1934. Viz číslo ..... roku 1934.

Č. 8344 V.

1932. — 1796.

